

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของผู้ได้รับการบำบัดฟื้นฟู และการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกยาเสพติด

การวิจัยเรื่อง “ กลยุทธ์การสื่อสารของเจ้าหน้าที่บำบัดฟื้นฟู กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟูของผู้ได้รับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกยาเสพติด ” ได้เก็บข้อมูลจากสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประเภท (บ้านพิชิตใจ) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับเจ้าหน้าที่บำบัดฟื้นฟู ในประเด็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ฯ เป็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย แต่ทั้งนี้ในเบื้องต้นจะได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของผู้ได้รับการบำบัดฟื้นฟู ตลอดจนกระบวนการบำบัดฟื้นฟูในแต่ละระยะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวิธีการ รูปแบบ และกิจกรรมฟื้นฟูต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ รวมทั้งสามารถมองเห็นความแตกต่างของผู้ได้รับการบำบัดฟื้นฟูในแต่ละช่วง ตั้งแต่ก่อนได้รับการบำบัดฟื้นฟู หรือช่วงติดยาเสพติด ในระหว่างได้รับการบำบัดฟื้นฟู และหลังจากจบโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟู ทั้งนี้เพื่อให้เห็นพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละประเด็นที่จะศึกษาก่อนจะเข้าสู่เรื่องกลยุทธ์การสื่อสารของเจ้าหน้าที่ฯ ในบทต่อไป

โดยผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่บำบัดฟื้นฟู จำนวน 7 คน ดังนี้

1. คุณกานดา ช่วยเมือง	นักจิตวิทยา
2. คุณดารณี สืบจากดี	นักจิตวิทยา
3. คุณฐิติวรรณ ภูประเสริฐ	นักสังคมสงเคราะห์
4. คุณจุฑาวลี เล็กเขานัว	นักสังคมสงเคราะห์
5. คุณพจนา วงษ์สุข	พยาบาล
6. คุณศรารุช สุวิเชียร	ที่ปรึกษา (Ex-Staff)
7. คุณสันติ ศรขาว	ที่ปรึกษา (Ex-Staff)

การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของบ้านพิชิตใจ แบ่งระยะการบำบัดฟื้นฟูออกเป็น 5 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะเฟส 1 ระยะเฟส 2 ระยะเฟส 3 และระยะเฟส 4 ซึ่งในแต่ละระยะนั้นมีกิจกรรมฟื้นฟูซึ่งช่วยในการบำบัดที่แตกต่างและใกล้เคียงกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการบำบัดฟื้นฟูในแต่ละระยะ และในการดำเนินงานด้านกิจกรรมฟื้นฟู พบว่าเจ้าหน้าที่ฯ ได้นำกระบวนการสื่อสารไปใช้ในทุก ๆ กิจกรรม ตัวอย่างเช่น Morning Meeting - เจ้าหน้าที่ฯ จะใช้กลยุทธ์เปิดโอกาสให้ผู้ได้รับการบำบัดฟื้นฟูพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เล่าเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีอิสระ โดยเจ้าหน้าที่ฯ จะเป็นผู้ควบคุม ดูแลและให้ข้อเสนอแนะควบคู่กันไป , Encounter Group - เป็นกิจกรรมปรับความเข้าใจระหว่างกัน เจ้าหน้าที่ฯ จะดำเนินการเปิดประเด็นซักถาม พูดคุย ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ และกิจกรรมการเรียนรู้การสอน - เจ้าหน้าที่ฯ จะเป็นผู้สอน อบรมแนะนำในประเด็นสำคัญ ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ และประสบการณ์ที่ดี ฯลฯ จะเห็นได้ว่าตัวอย่างกิจกรรมฟื้นฟูดังกล่าวได้ใช้การสื่อสารควบคู่กันไป จึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก ซึ่งจะได้แสดงรายละเอียดกิจกรรมฟื้นฟูตามตารางดังต่อไปนี้

THE WINNER HOUSE “บ้านพิชิตใจ”

วัตถุประสงค์แต่ละระยะการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ตารางที่ 1

(1-14 วัน) เตรียมการ	2 - 3 เดือน เฟส 1	3 - 6 เดือน เฟส 2	3 - 6 เดือน เฟส 3	5 ปี เฟส 4
<ul style="list-style-type: none"> - จูงใจ-ทดลองอยู่ - ทำความเข้าใจกับการบำบัดฟื้นฟู - ปรับความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ - ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายในบ้านพิชิตใจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เรียนรู้กฎ ระเบียบ หลักการ ปรัชญา 2. ยอมรับเจ้าหน้าที่ 3. ยอมรับขั้นตอนการฟื้นฟูสภาพจิตใจ 4. ตระหนักถึงผลเสียของยาเสพติด 5. เข้าใจโลกของการติดยาเสพติดอย่างแจ่มชัด และรู้ความจำเป็นที่ต้องฟื้นฟูสภาพจิตใจ 6. ใช้เวลากับเพื่อน และรุ่นพี่ที่มุ่งมั่นในทางเดียวกัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (หน้าที่) 2. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว 3. รู้ขีดเจเนถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการฟื้นฟูสภาพจิตใจของตนเอง 4. เพิ่มท่วงท่าระยะที่ทำให้ไม่พลาดในเรื่องยาเสพติด 5. สร้างนิสัยใหม่ในเรื่องการทำงาน และ การใช้ชีวิตประจำวัน 6. แสดงให้เห็นทัศนคติและนิสัยใหม่จากการฟื้นฟูสภาพจิตใจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกนิสัยการทำงานอย่างจริงจัง 2. ฝึกการใช้ชีวิตกับสังคมภายนอกอย่างถูกต้อง มีระบบแบบแผน 3. มีแนวโน้มที่จะมีความสุขต่อไปอย่างคนฟื้นฟูสภาพจิตใจจริง ๆ <p>** เข้าไปสถานฟื้นฟูสมรรถภาพพวชดำริและกลับบ้านพิชิตใจตอนเย็น **</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการทำงาน - ฝึกอาชีพ - ศึกษาต่อ <p>** ทำงานไป - กลับอยู่บ้านพักกึ่งวิถีหรืออยู่บ้านตนเอง **</p>

- เอกสารข้อมูลจากสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประเวศ (บ้านพิชิตใจ)

* **หมายเหตุ** ระยะเวลาในแต่ละเฟสยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อม ความเหมาะสม และพัฒนาการของสมาชิกที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกยาเสพติด

ตารางกิจกรรมฟื้นฟูของผู้เข้ารับการรักษาผู้ป่วยในระยะเตรียมการ

ตารางที่ 2

สัปดาห์ที่ 1

เวลา วัน	8 - 9	9 - 12	12 - 13	13 - 14	14 - 15	15 - 16	16 - 17	17-17.30	
จันทร์	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ	พักรับ- ประทาน อาหาร กลางวัน	เล่าเรื่องของตนเองเกี่ยวกับยาเสพติด	ทำประวัติด้านสุขภาพ	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย	
อังคาร	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		Community Phase meeting	ระดมการอยู่ในระยะเตรียมการ กฎระเบียบทั่วไป	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย	
พุธ	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		สรุปความเข้าใจในปัญหาเรื่องการติดยาเสพติดของตนเอง	ความไม่ปลอดภัยจากการใช้ยาเสพติด	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย	
พฤหัสบดี	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		พบเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษ	ดนตรี ศิลปะ และอื่น ๆ		ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย
ศุกร์	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ทักษะชีวิต	เล่าเรื่องของตนเองเกี่ยวกับครอบครัว	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย	

ตารางที่ 3

สัปดาห์ที่ 2

เวลา วัน	8 - 9	9 - 12	12 - 13	13 - 14	14 - 15	15 - 16	16 - 17	17-17.30	
จันทร์	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ	พักรับ- ประทาน อาหาร กลางวัน	สรุปปัญหาความเข้าใจในปัญหาครอบครัว	พบเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย	
อังคาร	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		Community Phase meeting	ปรับความรู้อีกกับบ้านพิชิตใจด้วย VDO และเอกสาร	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย	
พุธ	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		เล่าเรื่องตนเองเกี่ยวกับการเรียนและการทำงาน	ให้คำปรึกษาและรับฟังด้านความรู้สึกร	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย	
พฤหัสบดี	Morning Meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		สรุปทำประวัติ Intake Form แบบทดสอบ	ดนตรี ศิลปะ และอื่น ๆ		ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย
ศุกร์	Morning meeting	ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ทักษะชีวิต	การดูแลเยียวยาความรัก การยอมรับจากครอบครัวจะเรียกกลับคืนมาได้อย่างไร		ช่วยทีมงานต่าง ๆ		ออกกำลังกาย

- เอกสารข้อมูลจากสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประเวศ (บ้านพิชิตใจ)

ตารางกิจกรรมฟื้นฟูของผู้เข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟู

ระยะเฟส 1 และ ระยะเฟส 2

ตารางที่ 4

เวลา วัน	8 - 9	9 - 12	12 - 13	13 - 14	14 - 15	15 - 16	16 - 17	17-17.30
จันทร์	moming meeting	ช่วยทีม งานต่าง ๆ	พักรับ- ประทาน อาหาร กลางวัน	AR Group Phase 1 , phase 2	ประชุมงานต่าง ๆ	สมาชิกเข้าทีม งานต่าง ๆ	ออกกำลังกาย	
อังคาร	moming meeting	ช่วยทีม งานต่าง ๆ		Community Phase meeting	Encounter group (กลุ่มปรับความเข้าใจ) phase 1, phase 2 , Phase 3	สมาชิกเข้าทีม งานต่าง ๆ	ออกกำลังกาย	
พุธ	moming meeting	ช่วยทีม งานต่าง ๆ		AR Group Phase 1 , phase 2	ความไม่ปลอดภัยจากการใช้ยาเสพติด	สมาชิกเข้าทีม งานต่าง ๆ	ออกกำลังกาย	
พฤหัสบดี	moming meeting	ช่วยทีม งานต่าง ๆ		สัมมนาหัวหน้าทีม และสมาชิก	ดนตรี ศิลปะ และอื่น ๆ		สมาชิกเข้าทีม งานต่าง ๆ	ออกกำลังกาย
ศุกร์	moming meeting	ช่วยทีม งานต่าง ๆ		ทักษะชีวิต (Life Skill)	ศาสนา	Encounter group (กลุ่มปรับความเข้าใจ) phase 1 , phase 2 , phase 3	สมาชิกเข้าทีม งานต่าง ๆ	ออกกำลังกาย

- เอกสารข้อมูลจากสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประเวศ (บ้านพิชิตใจ)

วันเสาร์	9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมร่วมกันพัฒนาบ้านพิชิตใจ
	13.00 - 17.00 น.	สมาชิกพักผ่อนและทำภารกิจส่วนตัว
วันอาทิตย์		สมาชิกพักผ่อนและทำภารกิจส่วนตัว

ตารางกิจกรรมฟื้นฟูของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูระยะเฟส 3

ตารางที่ 5

วัน / เวลา	04.00 - 08.00 น.	08.00 - 09.45 น.	09.45 - 16.00 น.	16.00 - 23.00 น.
จันทร์ ถึง ศุกร์	<ul style="list-style-type: none"> - ตื่นนอน - ทำภารกิจส่วนตัว - เดินทางไปศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพราชดำริ - ทำตามข้อตกลง เช่น เข้าครัว ทำความสะอาดศูนย์ ฯ ราชดำริ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทานอาหารเช้า - พักผ่อน เตรียมตัวประชุม - 8.45 น. ประชุมเช้า 	<ul style="list-style-type: none"> ปฏิบัติงานที่ศูนย์ ฯ ราชดำริ **เฟส 1 เรียนพิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ ซ่อมหนังสือ มีการเรียนการสอนกลับสู่สังคม **เฟส 2 ฝึกงานสำนักงาน ชุกรกร ซ่อมหนังสือ รับ-ส่งหนังสือ **เฟส 3 เรียนสมัคกรงาน ฝึกการสัมภาษณ์ทางาน และฝึกงานห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - 12.00 น. พักเที่ยง - 12.45 น. ประชุมสัมมนาตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย - 13.00น.ปฏิบัติงานต่อ - 15.00 - 16.00 น. พักผ่อน เดินทางกลับ 	<ul style="list-style-type: none"> - เดินทางกลับบ้าน พักใจ - ทำตามข้อตกลง กวาดบ้าน ดูพื้นที่ ออกกำลังกาย - 18.30 น. ทานอาหารเย็น - 19.00 น. สร้างสัมพันธกับเพื่อน อ่านหนังสือ รีดผ้า ซักผ้า อาบน้ำ ทำภารกิจอื่น ๆ - เข้านอนก่อนเวลา 23.00น.

- เอกสารข้อมูลจากสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประเวศ (บ้านพิชิตใจ)

วันเสาร์	9.00 - 12.00 น.	กิจกรรมร่วมกันพัฒนาบ้านพิชิตใจ
	13.00 - 17.00 น.	สมาชิกพักผ่อนและทำภารกิจส่วนตัว
วันอาทิตย์		สมาชิกพักผ่อนและทำภารกิจส่วนตัว

* **หมายเหตุ** ตารางกิจกรรมฟื้นฟูของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูระยะเฟส 4 ไม่ได้กำหนดขึ้น เพราะเป็นระยะที่สมาชิกจบโปรแกรมแล้ว ออกไปดำเนินชีวิตในสังคมด้วยตัวเอง และอยู่ในระหว่างการติดตามผล 5 ปี

นิยามศัพท์กิจกรรมที่ระบุต่างๆ

1. การประชุมเช้า (Morning Meeting) มีรายละเอียดดังนี้

หัวข้อการร่วมกิจกรรมสำหรับสมาชิก

1. รายงานข่าวใหญ่ และข่าวสำคัญ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. รายงานข่าวในบ้านพิชิตใจ ได้แก่ ความห่วงใยที่มีต่อกัน การเจ็บป่วยของสมาชิก วันเกิด การลากลับบ้าน ญาติมาเยี่ยม โปรแกรมการเรียนรู้ การฉลองวันสำคัญ ฯลฯ
3. ให้ความหมาย ได้แก่ คำสั้น ๆ ที่สมาชิกสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดพลัง สร้างศรัทธา กระตุ้นและทำให้เกิดความสามัคคีร่วมกัน
4. เปิดเผยความรู้สึก หมายถึง การกล่าวถึงความรู้สึกดีและไม่ดีของสมาชิก ที่มีต่อตัวเอง เหตุการณ์ เพื่อน และความประทับใจต่าง ๆ ทั้งนี้ยังหมายถึงการประกาศความตั้งใจที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ การกล่าวตักเตือนและหยิบยื่นความหวังดีที่มีให้กัน ฯลฯ
5. บ้านของเรา เป็นหัวข้อที่ได้สมาชิกกล่าวถึง บรรยากาศของบ้านพิชิตใจโดยทั่วไป ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ตลอดจนความรับผิดชอบ ความเสียสละ และความซื่อสัตย์ของสมาชิก ฯลฯ
6. บ้านพิชิตใจ ได้แก่ การร้องเพลง เล่นดนตรี เล่นกีฬา ตลกขำขัน และเกมต่างๆ
7. Pull-up เป็นหัวข้อใหม่ที่ถูกจัดขึ้นมาโดยมีเป้าหมายเพื่อหาผู้รับผิดชอบในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้าน เช่น สมาชิกลืมปิดไฟ - ปิดน้ำ มีของหาย ฯลฯ

2. กลุ่มปรับความเข้าใจ (Encounter group) เพื่อฝึกฝนให้สมาชิกได้เรียนรู้สิ่งต่อไปนี้

- ระบายความรู้สึก
- มีความอดทนและยับยั้งชั่งใจ
- มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- มีเหตุผล
- มีการปรับความเข้าใจ มีการสื่อสารโดยตรงกับเจ้าหน้าที่และเพื่อน ๆ สมาชิกที่มีปัญหา
- สมาชิกสามารถพิจารณาความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้ (ถูก - ผิด)
- เป็นกระจกที่ส่องซึ่งกันและกัน

ความรู้สึกที่เป็นความรุนแรง และไม่พอใจต่อกัน สมาชิกสามารถเขียนในกระดาษ slip แล้วใส่กล่อง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ Ex-Staff เป็นผู้ดำเนินการในกลุ่มปรับความเข้าใจ โดยจะนัดเรียกคู่กรณีที่มีปัญหาได้ระบายความรู้สึกในเชิงที่ และพิจารณาความถูกต้องตามเหตุผลเพื่อสามารถปรับความเข้าใจกัน ไม่ให้เกิดความเคลือบแคลงระแวงสงสัยต่อกัน ให้ความรู้สึกที่ดีแทนความรู้สึกเดิม ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับเปลี่ยนระบบความคิด

พฤติกรรมของสมาชิกไปในทางสร้างสรรค์ ระวังการทะเลาะเบาะแว้งกันเองโดยลำพัง ลดการใช้คำพูดที่รุนแรง ใส่อารมณ์ ไม่มีเหตุผล และฝึกการกำจัดความรู้สึกที่ไม่ดีออกไป

3. การใช้ชีวิตร่วมกันในชุมชน (Community Phase Meeting) เป็นกิจกรรมกลุ่มที่ช่วยให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้และบรรลุนิติภาวะองค์ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น หัวข้อการเรียนรู้มีดังนี้

- กฎกติกาของกลุ่มและชุมชน
- เรียนรู้ตัวเอง
- เรียนรู้ผู้อื่น
- ความรักอย่างรับผิดชอบ
- ความรับผิดชอบต่อตนเอง และชุมชน
- ใครคือผู้สร้าง / ใครคือผู้ทำลายบ้านพิชิตใจ
- ชุมชนของเรา / ครอบครัวของเรา
- ความภาคภูมิใจที่มีบ้านเรียบร้อย สะอาดตา
- ความเห็นแก่ตัว
- ความซื่อสัตย์
- การเปิดเผยความรู้สึก
- สัมพันธภาพระหว่างกัน
- ความสามัคคี
- แลกเปลี่ยนและมีส่วนร่วมกับผู้อื่น
- การสื่อสาร
- เพื่อน
- กิจกรรมกลุ่มที่จะเป็นกระจกส่องซึ่งกันและกัน
- ความมุ่งมั่นในชีวิต
- การช่วยเหลือผู้อื่น
- กลุ่มมีความสำคัญในการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

๗๑

4. กลุ่มเพื่อน แบ่งเป็น

- Sponsor Group คือ สมาชิกเฟส 1 ทั้งหมดมาประชุมกันเพื่อพูดคุยหรือเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อให้กำลังใจในการฟื้นฟูสภาพจิตใจ
- Peer Group ลักษณะเหมือนกับ Sponsor Group แต่เป็นสมาชิกเฟส 2

5. การเรียนรู้ทักษะชีวิต (Life Skill)

เป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้เรียนรู้และฝึกทักษะต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้กล้าเผชิญปัญหาอย่างมีสติ การคิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การลดและเพิ่มความคาดหวังต่อตนเอง ฯลฯ

6. การศาสนา

สมาชิกจะแยกไปทำกิจกรรมหรือภารกิจตามแต่ละศาสนาของตนเอง เพื่อฝึกให้มีสติและความสงบ

7. การเยี่ยมเยียน

เป็นการประชุมหัวหน้าทีมและลูกทีมตามความรับผิดชอบในทีมงานต่างๆ ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างทำทีมงานร่วมกัน

8. กลุ่มประชุมต่าง ๆ

เพื่อพูดคุยถึงปัญหา การปรับตัวเข้าหากัน การใช้ชีวิตร่วมกัน การทำงาน ฯลฯ แบ่งเป็น

- ประชุมทีมพี่เลี้ยง
- ประชุมทีมงานต่าง ๆ
- ประชุม Staff (เจ้าหน้าที่ และ ที่ปรึกษาสมาชิก)
- ประชุม Half way House
- ประชุมวางแผนงาน

9. การนัดหมายการ แบ่งเป็น

- กลุ่มสันทนาการ (เดือนละครั้ง ทุกวันศุกร์ที่ 3 ของเดือน เวลา 18.00-22.30)
- กลุ่มพิเศษตามวันนักขัตฤกษ์
- กลุ่มออกกำลังกาย
- กลุ่มร่วมกันพัฒนาบ้านพิชิตใจ
- ทัศนศึกษานอกสถานที่

10. ทีมงานต่าง ๆ ได้แก่

- ทีมงานบ้าน
- ทีมงานครัว
- ทีมเกษตรเพาะชำ
- ทีมเกษตรสวนครัว 1 , 2 และ 3
- ทีมเบเกอร์รี่
- ทีมซักรีด

11. การฟื้นฟูสภาพจิตใจ (AR Group Counseling)

AR = Addiction Recovery

มีหัวข้อการเรียนการสอนดังนี้

1. เพื่อน ๆ ในกลุ่มให้กำลังใจ ซึ่งกันและกัน
2. ความสัมพันธ์กับครอบครัว
3. บทบาทของสมาชิกในครอบครัว / ความคาดหวังของครอบครัว
4. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของตนเองในวิถีชีวิตใหม่ที่เปลี่ยนไป
5. รู้จักการควบคุมตนเอง
6. รู้จักสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น / มีเพื่อนใหม่
7. วิธีการจัดการกับอารมณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ ของตัวเอง
8. การสร้างความเป็นตัวของตัวเอง
9. รู้จักการตัดสินใจที่ดี
10. การฝึกฝนวินัยของตนเอง
11. รู้จักวางแผนเกี่ยวกับการทำงาน
12. รู้จักอดทนต่อปัญหาและอุปสรรค
13. การเตรียมความพร้อมในการทำงาน
14. คุณค่าของงานอาชีพ
15. การบริหารเงินที่ได้จากงาน
16. การควบคุมตัวเองให้มีชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข
17. การบริหารเวลาในชีวิตประจำวัน (งาน / พักผ่อน)
18. สร้างบุคลิกของตนให้เหมาะสม
19. รู้จักทักษะทางสังคม
20. รู้จักการเปิดเผยและซื่อสัตย์

12. การฟื้นฟูสภาพโดยการฝึกอาชีพ (VR = Vocational Recovery)

มีเป้าหมายที่จะช่วยเหลือสมาชิกในการเตรียมตัวหรือปรับตัวให้เข้ากับงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้

- วัตถุประสงค์**
1. ฝึกนิสัยการทำงานที่ดี
 2. เตรียมความพร้อมเพื่อกลับเข้าสู่สังคม

โครงการหลักสูตรการฟื้นฟูสภาพโดยการฝึกอาชีพ / VR

ตารางที่ 6

จุดมุ่งหมาย Phase	วัตถุประสงค์ VR	วัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรม	เนื้อหา	การประเมิน
Phase 1 - เข้าใจและ ยอมรับการฟื้นฟู สภาพและการ ใช้เวลาว่างให้ เป็นประโยชน์	1. ตระหนักถึงความ สำคัญและความจำเป็น ของงานกับการ ฟื้นฟูสภาพ	1.1 สมาชิกสามารถอธิบาย ขั้นตอนการฟื้นฟูสภาพ(VR) ได้ชัดเจน	- สภาพการทำงานทั่วไปของคนติด ยาเสพติด - ขั้นตอนการฟื้นฟูสภาพตาม VR	- แบบประเมิน - สรุปแนวคิด - พุดคุยรายการณ์
		1.2 สมาชิกสามารถ อธิบายถึงความสัมพันธ์ ระหว่างงานกับการฟื้นฟู สภาพได้	- ความสำคัญและคุณค่าของงาน - ความสัมพันธ์ระหว่างงานกับการ ฟื้นฟูสภาพ	- แบบประเมิน - สรุปแนวคิด - พุดคุยรายการณ์
1.3 สมาชิกสามารถ วิเคราะห์ผลดี-ผลเสียของ การทำงานของตนได้		- ข้อดี-ข้อเสียของการทำงานของตน ที่ผ่านมาและวิธีการแก้ไข	- ใ้ถาม-ตอบ - สรุปแนวคิด - พุดคุยรายการณ์	
	2. รู้คุณค่าของเวลา	2.1 สมาชิกสามารถบอก ความแตกต่างของการใช้ เวลาขณะเล่นกับการใช้ เวลาที่บ้านหรือจิตใจ	- กิจกรรมประจำวันของของคนเสพ ยาและคนปกติ	- ใ้ถาม-ตอบ - สรุปแนวคิด - พุดคุยรายการณ์
Phase 2 ทำงานเป็น กลุ่ม	1. เข้าใจและพัฒนา ทักษะในการทำงาน กลุ่ม	1.1 สามารถอธิบายขั้นตอน และวิธีการทำงานที่ได้ รับมอบหมายได้ชัดเจน	- การสื่อสาร 1	- สังเกต/นิเทศงาน - พุดคุยรายการณ์ - ใช้แบบประเมิน
		1.2 ขอคำแนะนำและ ปฏิบัติตามเมื่อมีความ สามารถไม่เพียงพอ	- การสื่อสาร 2	- สังเกต/นิเทศงาน - พุดคุยรายการณ์ - ใช้แบบประเมิน
		1.3 เสนอแนวคิดและวิธี การใหม่ๆ ในการทำงาน	- นวัตกรรมใหม่ ๆ	- พุดคุยรายการณ์ - ใช้แบบประเมิน - การประชุม
		1.4 สามารถทำงานตาม จำนวนงานที่วางแผนไว้	- การควบคุมงาน	- นิเทศงาน - ประชุม - ใช้แบบประเมิน
		1.5 สามารถทำงานได้ตาม คุณภาพที่ต้องการ	- เฉพาะงาน	- นิเทศงาน - ประชุม - ใช้แบบประเมิน

จุดมุ่งหมาย Phase	วัตถุประสงค์ VR	วัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรม	เนื้อหา	การประเมิน
	2.กระตือรือร้นที่จะ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	2.1 แสดงให้เห็นถึงความ กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มได้ชัดเจน	- พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการ ทำงาน - สัมมนาทีมงาน	- สังเกต - ใช้แบบประเมิน
	3. ปฏิบัติงานร่วมกับ เพื่อนร่วมงานได้	3.1 แสดงให้เห็นถึงความ สัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ	- การสร้างมนุษยสัมพันธ์	- สังเกตพฤติกรรม - ประชุมทีมงาน - ใช้แบบประเมิน
		3.2 แสดงให้เห็นถึงความ ร่วมมือในการปฏิบัติงาน กับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วม งาน และผู้อื่น	- การประสานงาน	- สังเกต - แบบประเมิน
	4. มีคุณลักษณะของ ความเป็นผู้นำในการทำงาน	4.1 แสดงให้เห็นถึงการมี ความรอบรู้และสั่งทักจัด เงินในหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ	- ภาวะผู้นำ - ทักษะที่จำเป็นเฉพาะงาน	- สังเกต - แบบประเมิน
		4.2 สามารถถ่ายทอด ความรู้และประสบการณ์ ไปสู่ผู้บังคับบัญชาเพื่อ ให้สามารถปฏิบัติงานได้	- การสื่อสาร 2	- ประชุมแผนงาน - แบบประเมิน - สังเกต
		4.3 แสดงให้เห็นถึงความ สามารถในการจูงใจให้ผู้ได้ บังคับบัญชาเต็มใจที่จะ ทำงานร่วมกัน	- การพูดเพื่อโน้มน้าว	- แบบประเมิน - ถาม - ตอบ - สังเกต
		4.4 แสดงให้เห็นถึงความ สามารถและความ พยายามในการตัดสินใจที่ จะแก้ปัญหาในการปฏิบัติ งาน	- เทคนิคในการตัดสินใจ	- สังเกต - ประชุมกลุ่ม - แบบประเมิน
		4.5 ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และข้อตกลง	- การทำงานเป็นทีม	- สังเกต - นิเทศงาน - ใช้แบบประเมิน

Phase 3 ฝึกทำงานเป็น ระบบและมี ประสิทธิภาพ	1. มีแผนในการ ปฏิบัติงานและ สามารถใช้แผนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ - ภาพ	1.1 ถ่ายทอดนโยบายและ เป้าหมายการดำเนินงาน ขององค์กรอย่างชัดเจน	- นโยบายขององค์กรโดยรวม - นโยบายของแต่ละทีมงาน	1. สังเกต 2. ประชุมกลุ่ม 3. แบบประเมิน
		1.2 สามารถวางแผนใน การกำหนดเป้าหมาย นโยบายได้อย่างเหมาะสม	- เทคนิค - วางแผนงาน	1. แบบประเมิน 2. รายงาน
		1.3 สามารถจัดระบบงาน และการวางขั้นตอนในการ ดำเนินงานได้	- การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน	1. ประชุมแผนงาน 2. แบบประเมิน 3. สังเกต
		1.4 สามารถมอบหมาย งานและความรับผิดชอบ แก่ผู้ได้บังคับบัญชาได้ อย่างเหมาะสม	- การบริหารงานบุคคล	1. สังเกต 2. แบบประเมิน
		1.5 สามารถติดตามควบคุม การปฏิบัติงานจนให้ ได้ผลตามที่วางไว้	- เครื่องมือในการควบคุมการปฏิบัติ งาน	1. แบบประเมิน 2. สังเกต 3. ประชุม
		1.6 ได้รับการฝึกทักษะ เฉพาะงานตามความสนใจ และความถนัดของตนเอง	- เฉพาะงาน	1. พูดุขรายการณ์ 2. ติดตามผล 3. ประชุมกลุ่ม

- เอกสารข้อมูลจากสภามหาวิทยาลัยสุรนารี (บ้านพิชิตใจ)

สุรนารี มหาวิทยาลัยสุรนารี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู และการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกยาเสพติด

แบ่งออกเป็น 2 หมวด

หมวดที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกยาเสพติด

● ก่อนเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

บุคลิกภาพโดยทั่วไป

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูส่วนใหญ่ มีสภาพร่างกายทรุดโทรม หน้าตาหมองคล้ำ ผอมย่น เล็บยาว ฟันผุ เป็นโรคผิวหนัง เช่น กลากเกลื้อน เพราะไม่อาบน้ำ การดูแลสุขภาพร่างกายไม่ดี ไม่สนใจตัวเอง ในขณะเดียวกันจะมีโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น โรคกระดูก ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดท้อง ภาวะตับอักเสบ เนื่องจากพิษยาเสพติด และได้รับเชื้อต่าง ๆ เข้าสู่ร่างกายจากการใช้ยาเสพติด นอกจากนี้เป็นผู้ที่ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง รู้สึกด้อย ไม่กล้าพูดคุย คอยระแวงระวัง ไม่ไว้ใจใครทั้งสิ้น มองตัวเองในด้านลบ ไม่ให้คุณค่ากับตัวเอง ขาดความกระตือรือร้น บางคนแสดงลักษณะเป็นนักเลง ก้าวร้าว บางคนอ่อนแอ เกรี้ยว บุคลิกภาพทั่วไปไม่ดี ไม่สดชื่น แจ่มใส เป็นคนมีปัญหา และมีความคิดในการหาหนทางใช้ยาเสพติดตลอดเวลา น้อยคนที่ยอยากจะทำ อยากมารักษาด้วยความสมัครใจและเต็มใจ ทั้งนี้เป็นเพราะธรรมชาติของคนติดยาเสพติดนั้นในเวลาที่เมายาหรือเสพยาเข้าไป จะสามารถระลึกรู้ถึงความดี ความชั่วของตนเองได้ ทำให้ไม่อยากเลิกยาในขณะหนึ่ง แต่เมื่อหายเมาและต้องการเสพยาเมื่อไร จะมีอาการทางร่างกายต่างๆ เช่น ความเจ็บปวด ความทรมานจากการเสียนยา คนติดยาเสพติดเหล่านี้จะลืมความรู้สึกถูก ผิดในทันที คิดแต่เพียงว่าอยากเสพยา จะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะพยายามเสพยาเพื่อให้อาการเจ็บปวดทางร่างกายหมดไป และได้รับความสุขจากการเมายา ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ยากมากสำหรับคนติดยาเสพติดที่พยายามจะเลิก ทั้งนี้เพราะพวกเขายังมีพฤติกรรมแบบ "เสียนเอาเมาเลิก" อยู่ตลอดเวลา เลิกไม่ได้ถ้าสภาพจิตใจไม่เข้มแข็งจริง ๆ

นอกจากนี้ผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจขั้นตอน กระบวนการ และประโยชน์ที่ได้รับจากการบำบัดฟื้นฟู ไม่รู้ว่ามาที่บ้านพิชิตใจทำไม มักจะคิดว่าตนเองหายแล้วเพราะการถอนพิษยา และไม่มีอาการทางร่างกาย แต่ทั้งนี้ยังไม่เข้าใจการฟื้นฟูสภาพจิตใจซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญมากของการเลิกยาเสพติดได้ด้วยใจของตนเอง ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงมีบุคลิกภาพที่เฉื่อยชา ไม่สนใจอะไรทั้งสิ้น ขาดความกระตือรือร้นที่จะอยู่ในบ้านพิชิตใจเพื่อได้รับการบำบัดฟื้นฟูต่อไป

ความยินยอม / สมครใจในการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูส่วนใหญ่จะถูกบังคับจากพ่อแม่ และผู้ปกครองให้มาเล็ก บางคนจะต้องถูกระงับจากรถ แสดงอาการก้าวร้าว เสียงดังใส่พ่อแม่ เช่น พูดว่า “แม่ก็อยู่เองสิ จะกลับ ไม่อยู่” ทั้งนี้เพราะไม่อยากเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ไม่เข้าใจกระบวนการ ไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม มักจะคิดว่าสถานบำบัดฟื้นฟู เป็นเหมือนคุก เรือนจำ กักขัง หน่วงเหนี่ยว ผู้คนภายในนี้จะต้องตูดัน ช่มเหลง รังแก และกลัวถูกกักขัง แกล้ง กลัวการรับน้องแบบรุนแรง ตลอดจนคิดว่าที่นี่ไม่มีสภาพแวดล้อมที่ดี สถานที่สกปรก ชยะเคลื่อน ไม่มีความร่มรื่น ไม่มีความสุข ผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูโดยส่วนใหญ่ จะมีความกลัว รู้สึกกังวล ไม่เข้าใจ ไม่เห็นประโยชน์ในการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

แต่ในขณะเดียวกันมีบางคนยินยอมมาเล็ก เพราะสงสารพ่อแม่ พ่อแม่ขอร้อง และบางคนตั้งใจมาเล็กด้วยตัวเอง ซึ่งโดยมากจะเป็นผู้ใหญ่ที่ค่อนข้างมีอายุ ไม่เป็นวัยรุ่น เหตุผลเพราะได้รับความสูญเสีย และผลกระทบต่าง ๆ มากมายจากการติดยาเสพติด เนื่องจากติดมานานแล้ว สูญเสียครอบครัว การเรียน การเงิน ตลอดจนถึงคนไม่ยอมรับ ชีวิตไม่เหลืออะไรอีกแล้ว จึงจำเป็นต้องเลิกยาให้ได้เพราะไม่อยากมีชีวิตเป็นอยู่อย่างเดิม แต่สำหรับวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด ยังคงมีอายุน้อย ใช้เวลาในการติดยาไม่นาน ทำให้ได้รับผลกระทบและความสูญเสียไม่มากนัก จึงไม่เห็นโทษที่ได้รับจากการใช้ยาเสพติด ทำให้ไม่กระตือรือร้นที่อยากจะเลิกยาอย่างแท้จริง มาเล็กเพราะถูกบังคับโดยส่วนใหญ่

บางคนยินยอมมาเล็ก อยากมาฟื้นฟูที่นี่ เพราะอยากหายขาดจริง ๆ เนื่องจากเดิมได้เคยลองวิธีการเลิกยาเสพติดรูปแบบต่าง ๆ ด้วยตนเอง เช่น การหักดิบ หรือรับยาเมทาโดนจากสถานรักษาต่าง ๆ มาทานเอง ก็ดีขึ้นในระยะแรก ๆ เมื่อเวลาผ่านไปจิตใจไม่เข้มแข็งพอ ในที่สุดก็พลาด กลับไปเสพซ้ำ วนเวียนอยู่ในสภาพเช่นนี้ตลอดเวลา ไม่ได้ผล ดังนั้นเมื่อถึงความต้องการที่อยากเลิกมาก ผู้ติดยาเสพติดเหล่านี้จะต้องแสวงหาวิธีการเลิกยาใหม่ ๆ ที่จะช่วยเหลือพวกเขาได้ จึงเข้ามาลองรับบริการการบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ สมครใจมาเอง แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงมีความไม่มั่นใจว่าวิธีการฟื้นฟูของที่นี่จะช่วยพวกเขาได้จริงหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน ก็ต้องมาลองฟื้นฟู อาจจะได้ผล

พฤติกรรมการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าผู้ที่ จะเข้ามารับการบำบัดฟื้นฟูโดยส่วนใหญ่ จะพูดคุย สื่อสารกับเจ้าหน้าที่ฯ น้อยมาก พูดน้อยเพราะไม่ไว้ใจ ไม่มั่นใจ เนื่องจากคนติดยาเสพติดจะขาดทักษะในการปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอก คอยระแวง กลัวคนอื่นมองตัวเองในแง่ร้าย ไม่แน่ใจว่าการเข้าไปพูดคุยของตนเอง จะทำให้เกิดผลอย่างไรบ้าง เช่น เมื่อพูดคุยสื่อสารไปแล้ว จะทำให้เจ้าหน้าที่ฯ ไม่ชอบ ไม่พอใจในบุคลิกภาพ และ

พฤติกรรมการสื่อสารต่าง ๆ ผู้ที่จะเข้ามารับการบำบัดฟื้นฟูบางคนมีพฤติกรรมการสื่อสารที่ก้าวร้าว ถ้าในกรณีที่เจ้าหน้าที่ ตักเตือนแล้วไม่ดีขึ้น ก็จะทำให้กลับไปจนกว่าจะมีความพร้อมมากกว่านี้ เพราะคนที่ก้าวร้าวนั้นเป็นผู้ที่ไม่มีความยินยอม และสมัครใจมาก ถ้าเป็นเช่นนั้นจะทำให้การบำบัดฟื้นฟูไม่มีประสิทธิภาพ พวกเขาจะไม่ได้รับประโยชน์จากการบำบัดฟื้นฟู และถ้าหากเจ้าหน้าที่ ได้พูดคุยแล้วพบว่าผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูมีอาการซึม เมายา เหม่อลอย ขาดสติ สื่อสารกันไม่ได้ เจ้าหน้าที่ จะแนะนำให้กลับไปถอนพิษยามาก่อน เพราะที่นี่จะไม่รับผู้ติดยาเสพติดที่มีอาการทางร่างกาย เมายาเสพติด แต่จะรับฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ติดยาเสพติดเท่านั้น

สำหรับการสื่อสารพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ นั้น ผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูจะมีความรู้สึกที่เจ้าหน้าที่ เป็นเหมือนผู้ดูแล เป็นผู้คุม เป็นครูอาจารย์ ส่วนตัวเองจะเปรียบเสมือนลูกศิษย์ที่จะต้องกลัวครู อาจารย์ ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ แต่ละคนจะต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมักจะมองเหตุการณ์ตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ จะต้องเริ่มต้นพูดคุยกับพวกเขา ด้วยความรู้สึกจริงใจ อยากร่วมเหลือ เห็นอกเห็นใจ เพื่อสร้างสัมพันธ์กับสมาชิกทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ทั้งนี้จะสามารถโน้มน้าวใจ จูงใจ ให้พวกเขาตัดสินใจ และยินยอมอยู่ที่นี่เพื่อรับการบำบัดฟื้นฟูต่อไป

และเป็นที่น่าสนใจได้ว่า ผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูส่วนหนึ่งนั้นกล้าพูดคุย กล้าเปิดเผยเล่าเรื่องราวของตนเองให้กับเจ้าหน้าที่ Ex-Staff ซึ่งเป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์การติดยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพจิตใจมาก่อน ทำให้มีประสบการณ์ตรงกับผู้ที่มาใหม่ พวกเขาจึงมักจะคิดว่าเจ้าหน้าที่ Ex-Staff สามารถเข้าใจความรู้สึกต่างๆ ได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ คนอื่นๆ ที่ไม่เคยผ่านประสบการณ์แบบนี้มาก่อน จึงมีความรู้สึกไม่แตกต่าง เสมือนเป็นรุ่นพี่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำกับรุ่นน้อง สามารถลดช่องว่างได้มาก ดังนั้นจึงจัดได้ว่าเป็นกลยุทธ์การสื่อสารอย่างหนึ่ง โดยให้เจ้าหน้าที่ Ex-Staff เข้าไปพูดคุย ทำความคุ้นเคย และรู้จักกับผู้ติดยาเสพติดที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในระยะแรกๆ และสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองนั้นจะได้พูดคุยซักถามรายละเอียดต่างๆ กับเจ้าหน้าที่ คนอื่น ๆ ได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาล โดยส่วนมากในระยะแรกๆ นั้นเจ้าหน้าที่จะพยายามแยกผู้ติดยาเสพติดกับ พ่อแม่ ผู้ปกครองออกจากกัน ทั้งนี้เพราะพ่อแม่จะพยายามตอบคำถามแทนลูกทุกครั้ง ไม่เปิดโอกาสให้พวกเขาได้พูด ระบายความรู้สึกของตนเอง ทำให้รู้สึกอึดอัด ในที่สุดก็จะไม่พยายามสื่อสาร นอกจากนี้พ่อแม่มักจะดูต่ำ ต่อลูกกับเจ้าหน้าที่ ทำให้ลูกขาดกำลังใจ รู้สึกแย่ และสูญเสียความตั้งใจไปในทันที

สำหรับผู้ที่จะมาเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูบางคนที่มีความเต็มใจ และยินยอมนั้นจะมีพฤติกรรมการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ ก่อนข้างดี มีความกระตือรือร้น ซอซึกถาม อยากรู้อยากเห็น ขอรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะสังเกตได้จากเวลาที่พวกเขาจะพยายามตั้งคำถาม กับเจ้าหน้าที่ ในข้อสงสัยต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูเป็นอย่างไร มีกิจกรรมฟื้นฟูอะไรบ้าง สมาชิกที่จบโปรแกรมการฟื้นฟูไปแล้ว หายขาดหรือไม่อย่างไร

ทัศนคติต่อการบำบัดฟื้นฟู

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าผู้ที่เข้ามารับการบำบัดฟื้นฟูส่วนใหญ่มักจะคิดว่าตนเองเลิกยาได้แล้ว เนื่องจากได้รับการถอนพิษยา ไม่มีอาการทางร่างกาย จึงไม่เข้าใจว่าทำไมต้องมาบำบัดฟื้นฟูจิตใจต่อ ทั้งนี้เพราะพวกเขาไม่ทราบถึงประโยชน์ และความจำเป็นของการบำบัดฟื้นฟู รู้สึกไม่ชอบวิธีการรักษาแบบฟื้นฟูสภาพจิตใจ เพราะใช้เวลานานเป็นปี เสียเวลามาก ส่วนมากจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติ พี่น้อง และคนรอบข้างว่า... ให้ลองมารับการบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ จะช่วยให้อาการดีขึ้น มีโอกาสหายขาด อาจจะได้ผลดีกว่าวิธีอื่น ๆ ที่เคยลองมาแล้ว

และในบางครั้งความรู้สึกรู้สึกของพ่อแม่ ก็ไม่สามารถแบกรับภาระปัญหาจากลูกหลานที่ติดยาเสพติดได้อีกต่อไปแล้ว ไม่อยากให้ลูกอยู่บ้านคนเดียว เนื่องจากไม่วางใจลูกกลัวไปติดซ้ำอีก และไม่ต้องการให้คบกับเพื่อนติดยาเสพติดกลุ่มเดิม ๆ จึงผลักดันความรับผิดชอบให้กับบ้านพิชิตใจให้เป็นผู้ดูแลแทน ในขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองบางคนไม่เคยทราบรายละเอียด ขั้นตอน รูปแบบ และวิธีการบำบัดฟื้นฟูของที่นี่เลย แต่มักจะคิดว่ามาแล้วก็น่าจะดี เหตุที่พ่อแม่ไม่ทราบรายละเอียดต่าง ๆ ทำให้พ่อแม่ไม่ได้ขึ้นแจ้งเหตุผล ความจำเป็น และประโยชน์จากการบำบัดฟื้นฟูให้ลูกได้รับฟัง ผลที่ตามมาจะทำให้พวกเขาไม่เข้าใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นประโยชน์ มีทัศนคติต่อการบำบัดฟื้นฟูไปในทางลบ และไม่อยากเข้ามารับการบำบัดฟื้นฟู หรือมาแบบไม่เต็มใจ ผิน

ตามธรรมชาติของคนไทยทั่วไปยังไม่รู้จักเรื่องราวการฟื้นฟูสมรรถภาพจิตใจ รู้แต่เพียงว่าบ้านพิชิตใจเป็นสถานรักษา รู้ว่าที่นี่มีสถานติดยาเสพติด แต่ไม่รู้วิธีการบำบัดฟื้นฟูเป็นอย่างไร มีกิจกรรมฟื้นฟูอะไรบ้าง มีกฎระเบียบวินัยอย่างไร ตลอดจนไม่เข้าใจหลักการแบบชุมชนบำบัด / T.C. ดังนั้นผู้ที่ติดยาเสพติดก็เช่นเดียวกันจะขาดความรู้ ความเข้าใจหลักการ T.C. และไม่เห็นความจำเป็นของการรักษาแบบชุมชนบำบัด โดยมากจะคิดว่าอาการที่ตนเองอยู่ที่ใจของตนเอง ไม่จำเป็นต้องอาศัยพึ่งพาชุมชน และสังคมแต่อย่างใด

ทัศนคติต่อการเลิกยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับการถอนพิษยาแล้ว มักจะคิดว่าตนเองเลิกยาได้หายแล้ว แต่บางคนคิดว่าการเลิกยาเป็นเรื่องที่ยาก ทรมาณมาก และไม่สามารถทำได้ บางคนได้ใช้ความพยายามมากเพราะอยากหายขาด แต่ในที่สุดก็พลาด ไปติดซ้ำ เพราะจิตใจยังอ่อนแอ ไม่เข้มแข็งต่อการปฏิเสธใจตนเอง และการชักชวนของเพื่อนที่ใช่ยาเสพติด เป็นส่วนน้อยที่ติดยาเสพติดเพราะปัญหาพ่อแม่หย่าร้างกัน ที่พบมากที่สุดก็คือปัญหาวัยรุ่น อยากลอง ชอบเข้ากลุ่มเพื่อน เนื่องจากวุฒิภาวะยังน้อย ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่างๆ ต่อตนเอง และครอบครัว และอีกกรณีหนึ่งบางคนอยากเลิกมาก แต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไร รู้ว่ายาก และต้องใช้ความอดทนสูง เนื่องจากยาเสพติดเป็นสิ่งที่มียานานาพมาก บางคนอยากเลิกแต่ไม่อยากอยู่บ้านฟื้นฟู

เพราะเป็นเรื่องที่ยากในการดำรงชีวิตอยู่ที่นี่ เดิมเคยชินกับความเป็นอยู่เดิม ๆ เช่น หายามาเสฟ เมา ไม่ดูแลตัวเอง ไม่รักษาความสะอาด ไม่มีระเบียบวินัย ทำตามใจตัวเองมาตลอด ฯลฯ แต่เมื่อมาอยู่ที่นี่จะต้องปรับเปลี่ยนไปแทบจะทุกอย่าง เหมือนการพลิกให้เป็นคนใหม่ หรือเหมือนกับจะต้องย้ายไปอยู่อีกที่หนึ่ง ย้ายไปต่างจังหวัด ไม่มีใคร ไม่มีคนรู้จัก ต้องปรับตัว และต้องช่วยเหลือตนเองตลอดเวลา เพราะที่นี่ฝึกให้พวกเขาไม่สามารถทำอะไรตามใจตัวเองได้ จะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบ และกติกากัน ดังนั้นผู้ที่เข้ามารับการบำบัดฟื้นฟูจะต้องเตรียมตัว เตรียมใจพอสมควร สำหรับความรู้สึกต่อการเลิกยาเสพติดนั้นมักจะมีสองด้านเสมอ คือ ความรู้สึกอยากเลิก แต่ในขณะเดียวกันก็อยากเมาต่อ และในระหว่างเมา เมื่อนึกถึงผลกระทบมากมายที่ตัวเองได้รับจากการติดยาเสพติด ก็ทำให้อยากเลิก จะเป็นความรู้สึกที่วนเวียนกันไป ดังนั้นผู้ติดยาเสพติดแทบจะทุกคน เป็นผู้ที่ไม่เข้มแข็ง อ่อนแอ และมีความมั่งใจต่อการเลิกยาเสพติดตลอดเวลา ไม่มีใครสามารถบอกได้ว่าอยากเลิกยา 100 % และไม่มีใครบอกได้ว่าอยากเมาต่อ 100 % เช่นกัน

● ระหว่างเข้ารับการบำบัดฟื้นฟู

บุคลิกภาพโดยทั่วไป

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าในระหว่างเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูช่วงระยะเตรียมการ และเฟส 1 สมาชิกยังคงมีปัญหาด้านบุคลิกภาพค่อนข้างมาก เนื่องจากยังคงใช้ระยะเวลาน้อยในการปรับเปลี่ยน แต่ทั้งนี้บุคลิกภาพของสมาชิกเริ่มเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนขึ้นเมื่อสมาชิกขึ้นระยะเฟส 2 สมาชิกจะสามารถปรับตัวดีขึ้นเข้ากับเจ้าหน้าที่ฯ และเพื่อน ๆ สมาชิกได้มากขึ้น สามารถเล่นกีฬา ออกกำลังกาย ทานอาหารได้ หน้าตาสดชื่น แววตาสดใส ดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพร่างกายของตัวเอง อาบน้ำทุกวัน วันละ 2-3 ครั้ง กินนอนเป็นเวลา กล้าประสานสายตากับผู้อื่น มีสัมมาคารวะ เรียบร้อย มีระเบียบ เคารพผู้ใหญ่ รักเพื่อน ใส่ใจเพื่อน การใช้คำพูดสุภาพขึ้น สมาชิกบางคนเคยพูดจาหยาบคาย เสียงดัง จะปรับเปลี่ยนไป และสำหรับสมาชิกบางคนที่พูดน้อย จะเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นคนที่มีพูดคุยสื่อสารและเปิดเผยได้มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากทางบ้านพิชิตใจมีกิจกรรมฟื้นฟูต่าง ๆ เพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสารให้กับสมาชิกเป็นประจำทุกวัน และสม่ำเสมอ

สำหรับในด้านความคิด และจิตใจจะมีความเข้มแข็งมากขึ้น มองจุดด้อยของตนเอง มีความคิดที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของบ้านพิชิตใจ คิดอย่างมีเหตุผล ไม่ใช้อารมณ์เหมือนที่ผ่านมา **ตัวอย่างเช่น** สมาชิกบางคนรู้สึกต่อต้าน กฎกติกาของบ้านพิชิตใจ ที่มีการประกาศว่า บริเวณนี้ห้ามสูบบุหรี่ ในระยะแรกสมาชิกรู้สึกไม่พอใจ แต่จะไม่แสดงออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน ไม่ชอบต้องเก็บไว้ในใจเพราะต้องปฏิบัติตามกฎข้อห้ามต่างๆ และถ้าหากประพฤติดนออกนอกกลุ่มออกทางก็จะทำให้ตัวเองกลายเป็นคนแปลกแยกจากกลุ่ม เนื่องจากคนอื่นทำตามกฎ ถ้าตัวเองนอกกฎเพียงคนเดียวจะถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จึงจัดได้ว่าเป็นพลังกลุ่ม ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามกฎ และกติกากันฯ เพื่อ

ความเรียบร้อย สงบสุข และเมื่อสมาชิกได้ปฏิบัติตามกฎไปสักระยะหนึ่ง ก็จะสามารถปรับเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดของตัวเองที่เคยไม่พอใจ และเริ่มจะเข้าใจ ยอมรับอย่างมีเหตุผล เพื่อฝึกความอดทน กำจัดความรู้สึกที่ไม่ดีออกไป สามารถระงับความโกรธ ความโมโห ความไม่พอใจของตนเองได้ในที่สุด ซึ่งจัดได้ว่าเป็นวิธีการฝึกฝนบุคลิกภาพทางความคิดให้เป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น และอดทนอดกลั้นได้ในแต่ละสถานการณ์ของบ้าน พิชิตใจที่มีความเข้มงวดมาก

ความยินยอม / สัมครใจในการเข้าร่วมการบำบัดฟื้นฟู

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าในระหว่างการบำบัดฟื้นฟู สมาชิกบางคนเริ่มรู้สึกว่าอยากกลับบ้าน และไม่ยอมอยู่เพื่อฟื้นฟูต่อไปเป็นจำนวนครั้งหนึ่ง เนื่องจากไม่อดทนที่จะต้องอยู่ในกรอบกติกาศึกษาของบ้านพิชิตใจ รู้สึกเบื่อ ไม่พอใจเพราะถ้าสมาชิกไม่ทำตามกฎ จะต้องถูกตักเตือน และทำโทษ ทั้งนี้เพื่อเปลี่ยนให้เป็นคนใหม่ที่มีคุณภาพ และอีกกรณีหนึ่งเหตุผลที่สมาชิกไม่ยอมอยู่ต่อให้จบโปรแกรมการฟื้นฟู เนื่องจากความท้อแท้ และความผิดหวังจากการประเมินผลให้เลื่อนพลในระดับที่สูงขึ้นจากเจ้าหน้าที่ฯ เช่น สมาชิกบางคนไม่ได้รับการประกาศให้เลื่อนพล และคิดว่าตัวเองได้ปฏิบัติตามดีแล้ว ไม่ทำผิดกฎ เคารพระเบียบวินัย เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ฯ ก็ควรจะได้รับพิจารณาให้เลื่อนพล และเมื่อไม่เป็นอย่างที่ตั้งใจไว้ก็รู้สึกน้อยใจ เสียใจ ไม่ยอมอยู่ต่อ เข้าค่ายทำดีไม่ได้ดี

นอกจากนี้แล้วอาจจะมีปัจจัยแทรกซ้อนจากภายนอกที่ทำให้สมาชิกไม่ยอมอยู่ต่อ เนื่องจากพ่อแม่ และผู้ปกครองบางคนได้นำเรื่องราวระส่ำระสาย ไม่สบายใจมากเกินไปให้สมาชิกฟัง เช่น แฟนไปอยู่ที่อื่น ลูกป่วย พ่อแม่ไม่สบาย ฯลฯ จึงทำให้สมาชิกมีความกังวล ไม่สบายใจ อยากกลับบ้านออกไป อยู่ต่อไม่ได้เนื่องจากมีปัญหา และความจำเป็นต่างๆ บิบบังคับ

แต่ในขณะเดียวกันมีสมาชิกส่วนหนึ่งที่ได้เรียนรู้ในพลที่สูงขึ้น คือระยะพล 2 ขึ้นไป เริ่มจะมีความรู้สึก สัมครใจ และอยากจะทำฟื้นฟูต่อไปเมื่อได้ใช้ชีวิตสักระยะหนึ่งในบ้านพิชิตใจ เพราะเริ่มมองเห็นการเปลี่ยนแปลงของตนเองไปในทางที่ดี เช่น เป็นคนที่มีระเบียบมากขึ้น วางแผนชีวิตให้กับตนเอง คิดอย่างเป็นระบบ ไม่ใช้อารมณ์ มีเหตุผล เพื่อนๆ ยอมรับ ทำให้มีความรู้สึกมั่นใจในตัวเอง มีความตั้งใจ มองเห็นประโยชน์จากการบำบัดฟื้นฟู และมีความหวังในการเลิกยาเสพติด สมาชิกเริ่มจริงจังกับการปรับเปลี่ยนตนเอง และสามารถลดความไม่ยอมอยู่ให้น้อยลงได้

พฤติกรรมกรรมการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ พบว่าในระยะเฟส 1 สมาชิกเริ่มแสดงความเป็นตัวเองออกมามากขึ้น ไม่เก็บตัว พูดคุยกับเพื่อน ๆ แต่จะสามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงในการสื่อสารที่ชัดเจนในระยะเฟส 2 ขึ้นไป เพราะเนื่องจากในระยะนี้มีกิจกรรมที่ต่าง ๆ โดยเน้นให้สมาชิกได้แสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทัศนคติของตัวเองกับเพื่อน ๆ รุ่นพี่ และเจ้าหน้าที่ กิจกรรมที่เน้นเป็นการที่เน้นการแสดงออกโดยผ่านขั้นตอนการสื่อสาร ทั้งคำพูด น้ำเสียง แววตา และท่าทาง บทบาทของสมาชิกในเฟส 2 ขึ้นไป จะทำหน้าที่เสมือนเป็นรุ่นพี่ เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับรุ่นน้องเฟส 1 และระยะเตรียมการ รุ่นพี่ที่ดีนั้นจะต้องแนะนำ ชี้แนะ คอยกระตุ้นเตือนน้อง ให้ทำตามกฎเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบ และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการคิดของสมาชิกน้องใหม่ได้ เช่น รุ่นพี่จะใช้การสื่อสารพูดคุยกับรุ่นน้อง และสมาชิกใหม่ที่เพิ่งจะเข้ามา โดยแนะนำให้ยืนเข้าแถวรอรับจานข้าวเวลารับประทานอาหาร ไม่ควรรีบแย่งกัน และถ้าหากสมาชิกคนใดต่อต้าน ไม่ทำตามกฎ ก็จะไม่สามารถอยู่ได้ ต้องออกไป เพราะพลังกลุ่มจะสร้างความกดดันให้กับสมาชิก ถ้าคนอื่นยืนแล้วจะนั่งได้อย่างไร เป็นการไหลตามระบบ ดังนั้นรุ่นพี่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับรุ่นน้อง โดยมีวิธีการสื่อสารที่ดี และเหมาะสม

โดยสรุปสมาชิกในระยะเฟส 2 ขึ้นไป จะเริ่มพูดคุยสื่อสารกับคนรอบข้าง เช่น เพื่อนสมาชิก รุ่นพี่ เจ้าหน้าที่ Ex-Staff ก่อนข้างมาก เพราะส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือ และให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน แต่สำหรับการสื่อสารระหว่างสมาชิกกับเจ้าหน้าที่ คนอื่นๆ นั้นค่อนข้างน้อยกว่า เพราะโอกาสพบเจอกันมีน้อย และเจ้าหน้าที่ มีจำนวนไม่มาก ไม่เพียงพอกับจำนวนสมาชิก นอกจากนี้สมาชิกส่วนหนึ่งจะพยายามเลือกกลุ่มเพื่อการสื่อสาร จะเข้าไปพูดคุยกับกลุ่มที่ตนเองพอใจ และคุ้นเคย แต่สำหรับคนที่พูดน้อย จะทำให้ไม่ค่อยมีเพื่อน แต่สักระยะหนึ่งก็จะสามารถปรับตัวได้ พูดจาได้มากขึ้น เริ่มมีเพื่อนและมีความสุขกับการใช้ชีวิตกับกลุ่มเพื่อนฝูงต่อไป

ทัศนคติต่อการบำบัดฟื้นฟู

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ พบว่าสมาชิกโดยส่วนใหญ่ในระยะการบำบัดฟื้นฟู จะเริ่มเข้าใจ และยอมรับวิธีการ กระบวนการฟื้นฟูไปในทิศทางที่ดีขึ้น และพอใจกับการเปลี่ยนแปลงของตัวเอง ทั้งทางด้านร่างกายที่แข็งแรงขึ้น จิตใจดี ความคิดมีเหตุผล และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยไม่เป็นพฤติกรรมเสี่ยงเหมือนที่ผ่านมาก ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ทั้งหมด แต่สมาชิกก็รู้สึกพอใจและยอมรับว่าพวกเขาดีขึ้นจากขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟู และในขณะเดียวกันมีสมาชิกบางคนที่เคยโทษในเรื่องการเปลี่ยนแปลงเนื่องด้วยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่ สามารถรับรู้ถึงความคิด และทัศนคติต่อการบำบัดฟื้นฟูของสมาชิกเหล่านั้นได้จากการซักถามบ้าง เช่น เมื่อเจ้าหน้าที่ถามว่า "คิดจะอยู่จนจบโปรแกรมหรือไม่" ก็จะได้รับคำตอบว่า "ไม่แน่ใจ"

อยู่ไปเรื่อย ๆ ถ้าเมื่อมากก็จะออกไป” เหตุผลที่ได้รับก็คือ **ความเบื่อ** ในการใช้ชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูแต่ละวัน เพราะถ้าสมาชิกไม่ทำตามกฎ กติกา ก็จะถูกตักเตือน และต่อว่าโดยเจ้าหน้าที่ฯ และหากพฤติกรรมยังไม่ดีขึ้นก็จะใช้วิธีการ Hair cut (การตัดเส้น ตักเตือนอย่างจริงจัง) ซึ่งเป็นการลงโทษเพื่อให้สมาชิกคิดได้ด้วยการใช้คำพูดที่หนักแน่น จากเจ้าหน้าที่ Ex-Staff และรุ่นพี่หลายคน ทำให้สมาชิกคนนั้นรู้สึกกดดัน ซึ่งสมาชิกไม่มีสิทธิ์โต้ตอบ แต่สิ่งที่จะต้องทำคือ เก็บเอาคำพูดที่ได้รับนั้นไปคิด และปรับปรุงตัวเสียใหม่ ถ้าหากยังต้องรั้งอยู่ก็ต้องให้ออกไปตามกฎระเบียบบ้านฯ

เจ้าหน้าที่ฯ ทุกคนจะพยายามทำให้สมาชิกในระยะนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้ได้มากที่สุด เพราะหากไม่เกิดการพัฒนา สมาชิกจะต้องกลับไปสู่วงจรชีวิตเดิม ๆ เช่น ถ้าสมาชิกยังนอนตื่นสาย และขี้เกียจเหมือนเดิมก็จะทำให้ไม่มีงานทำ ไม่ได้เรียนต่อ ไม่มีคุณค่าในตัวเอง นาน ๆ ไปจะมีความรู้สึกเบื่อ และเครียด สุดท้ายทางออกที่ดีที่สุดสำหรับพวกเขาในขณะนั้นก็คือการพึ่งพาสาเสพติด ทั้งนี้เพราะคนติดยาเสพติดจะมีความอดทนต่อความเบื่อ และความเครียดได้น้อยกว่าคนปกติทั่วไป ดังนั้นเมื่อสมาชิกเข้ามารับการบำบัดฟื้นฟู ทางบ้านพิชิตใจจะต้องสร้างภาวะความกดดันต่างๆ ให้กับพวกเขา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้สมาชิกมีความอดทนอดกลั้นในแต่ละเหตุการณ์ได้มากขึ้น สามารถอยู่ได้ในสังคมจริงที่มีทั้งขวากหนาม มีเหว และกลีบกุหลาบ เพราะนั่นคือความจริง และสมาชิกจะต้องสามารถเปลี่ยนแปลงแบบค่อยๆ ทำไปทีละวัน ทีละเล็กทีละน้อย จนเกิดเป็นความเคยชิน เป็นนิสัยใหม่ และติดตัวพวกเขาไป

ดังนั้นเมื่อสมาชิกรับรู้ และสัมผัสได้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นจากตนเอง จึงเริ่มมีทัศนคติที่ดีต่อการบำบัดฟื้นฟูมากขึ้น เพราะเห็นประโยชน์ที่ได้รับจริง ไม่ใช่เป็นเพียงภาพฝัน แต่ตัวเองเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นคนใหม่ที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในชีวิตประจำวันโดยไม่พึ่งพาสาเสพติด

จะสังเกตได้จากมีสมาชิกหลายคนที่ถูกบังคับมาบำบัดฟื้นฟู ซึ่งบางคนถูกล่ามโซ่มา พ่อโกนหัวมา ถูกตำรวจลากตัวมา พาพวกเขาไปในสถานที่ที่ตัวเองคิดว่าน่ากลัว แต่หลังจากวันแรกที่พวกเขาเข้ามารับการบำบัดฟื้นฟู และได้รับการต้อนรับน้องใหม่ที่น่ารัก อบอุ่น ไม่รุนแรง ไม่ถูกกักขังแกล้งเหมือนอย่างที่พวกเขาคิดไว้ในตอนแรก พบเจอกับเจ้าหน้าที่ฯ ที่ใจดี ไม่ใช่ทำหน้าที่ขู่ตักเตือนกัน ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ฯ จะพยายามใช้วิธี Motivation ในการสื่อสาร และจะเห็นได้ว่าพวกเขาเริ่มจะเปลี่ยนแปลงตั้งแต่วันแรกโดยเฉพาะสมาชิกที่เปิดใจรับบ้าง ในตอนแรกนั้นสมาชิกคิดว่าที่นี่เป็นคุก เป็นสถานกักขัง แต่เมื่อได้สื่อสารกันแล้ว ทำความรู้จักคุ้นเคยกับสถานที่มากขึ้น ก็ทำให้เปลี่ยนแปลงความคิด และรับรู้ว่าที่นี่เป็นบ้าน อยู่กันแบบสมัครใจ อยากรückกลับเมื่อไรก็สามารถกลับได้ให้บอกกล่าว แต่อย่าหนี เพราะการหนีจะมีการลงโทษตามมา ดังนั้นเมื่อมีปัญหาอะไรจะต้องพูดคุย สื่อสารให้กับเจ้าหน้าที่ฯ ได้รับทราบ เพื่อหาสู่ทางการแก้ไข และทางออกที่ดีที่สุดสำหรับพวกเขา ดังนั้นทัศนคติต่อการบำบัดฟื้นฟูของสมาชิกจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เมื่อสมาชิกได้เข้ามารับการบำบัดฟื้นฟูเนื่องจากมีโอกาสได้เข้ามาใช้ชีวิต และสัมผัสบรรยากาศต่าง ๆ ภายในบ้านพิชิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีขึ้นตามลำดับ

ทัศนคติต่อการเลิกยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าในระยะนี้สมาชิกส่วนใหญ่มีความคิดว่าจะต้องเลิกยาเสพติดให้ได้ แต่ก็ยังมีความกลัวอยู่บ้าง พวกเขายังไม่มั่นใจในตนเองว่าสามารถเลิกยาได้มากนักน้อยแค่นั้น รวมทั้งอาจจะมีสถานการณ์เสี่ยงเกิดขึ้นกับสมาชิกได้ เนื่องจากสมาชิกจะได้มีโอกาสลากลับบ้าน ทำให้เพิ่มความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดเพราะต้องออกไปเผชิญกับสังคมภายนอก ซึ่งหลังจาก 3 เดือนแรกของการบำบัดฟื้นฟู จะอนุญาตให้สมาชิกลากลับได้เดือนละ 1-2 วัน โดยทางบ้านพิชิตใจมักคิดว่าถ้าหากการลากลับบ้านของสมาชิกในแต่ละครั้งสามารถพิสูจน์ได้ว่าสมาชิกประพฤติตนเหมาะสม ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ทางบ้านพิชิตใจก็จะเพิ่มความไว้วางใจกับสมาชิกคนนั้นมากขึ้น โดยครั้งหน้าจะให้โอกาสลากลับบ้านได้หลายวัน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกได้ออกไปรู้จักโลกภายนอก และสัมผัสกับสถานการณ์จริง รวมทั้งเกิดการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง จึงเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นสิ่งวัดความเข้มแข็งของจิตใจสมาชิกได้เป็นอย่างดี และถ้าหากพบว่าสมาชิกลากลับบ้านเพื่อไปใช้ยาเสพติด ก็จะถูกงดการลากลับบ้านในครั้งต่อไป และลงโทษ ทั้งนี้ทางบ้านพิชิตใจจะต้องดูแล และฝึกฝนให้สมาชิกได้ออกไปเผชิญกับสังคมได้อย่างปลอดภัย เข้มแข็ง ไม่กลับไปเสพซ้ำ แม้จะพบเจอกับสถานการณ์เสี่ยงมากมายในสังคม

ทัศนคติต่อการเลิกยาเสพติดของสมาชิกในระยะนี้มีความรู้สึกไม่มั่นใจ และเกิดความลังเลใจ เพราะตลอดเวลาที่สมาชิกพยายามเลิกยาเสพติดมาก่อนหน้านี้ สมาชิกไม่เคยเลิกยาได้สำเร็จ อาจจะมีสาเหตุมาจากใช้วิธีการรักษาไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน เพราะบางสถานบำบัดให้ยามาทาน แล้วอนุญาตให้กลับบ้านได้ แนนอนที่สุดเกือบจะทุกคนต้องกลับไปเสพซ้ำ เพราะอาการอยากยายังคงมีอยู่ตลอดเวลาถึงแม้ว่าไม่มีอาการเจ็บปวดทางร่างกายแล้วก็ตาม บางคนสามารถเลิกได้แต่น้อยมากทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเก่ง ความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกที่อยากเสพ รวมไปถึงคุณภาพความเข้มแข็ง ไม่อ่อนแอของจิตใจด้วย และลักษณะดังกล่าวนี้จะถูกฝึกฝนและเรียนรู้ในกระบวนการกิจกรรมฟื้นฟูต่าง ๆ ซึ่งมีความจำเป็น และความสำคัญมาก ดังนั้นหากผู้ติดยาเสพติดไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตใจ จะทำให้ความรู้สึกนึกคิดเหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่มีวิธีการป้องกันความคิด และจิตใจให้ไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อปฏิเสธยาเสพติด เช่น เมื่ออยากเสพยา ก็พยายามเสพเพื่อให้เมาและมีความสุข แต่ไม่มีความรู้สึกว่าจะต้องหักห้ามใจและระงับความรู้สึกดังกล่าวให้หมดไป

การเข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูของสมาชิกนั้น จะทำให้เจ้าหน้าที่ฯ ได้ทราบถึงระบบความคิด ความรู้สึก และทัศนคติต่อการเลิกยาเสพติดของสมาชิกได้เป็นอย่างดี เช่น กิจกรรม Morning Meeting ในตอนเช้า จะเปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของตนเอง และพูดคุยให้เพื่อน ๆ ฟัง เพื่อให้พวกเขาได้ระบายความในใจออกมา จึงทำให้เจ้าหน้าที่ฯ ได้รับทราบว่ามีสมาชิกส่วนหนึ่งยังคงอยากใช้ยาเสพติด **ตัวอย่างเช่น** เจ้าหน้าที่ฯ ให้ข้อมูลว่า...สมาชิกคนหนึ่งเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่า " เมื่อคืนผมฝันว่า... ผมใช้ยาเสพติด ผมรู้สึกดีกับมันมาก " หรือ " เวลาที่ผมเห็นฝนตกยามเย็นเป็นบรรยากาศการเสพยาของผมเมื่อครั้งใช้ยา ทำให้ผมนี้ก็อยากเสพยาขึ้นมาทันที " ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเล่า การระบายให้เพื่อน ๆ ฟัง การพูดกับคนอื่นในสิ่งที่เราคิด

ก็จะสามารถช่วยกำจัดความรู้สึกที่อยากเสพยาให้ลดน้อยลงได้บ้าง เพราะเมื่อเพื่อนฟังแล้วจะต้องช่วยกันดักเตือน และแนวทางที่เหมาะสมให้โดยทันที โดยสมาชิกคนนั้นจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อย เป็นเรื่องที่ยากมากที่จะทำให้พวกเขาสามารถสัมผัสรสชาติของยาเสพติดภายใน 5-6 เดือน หรือ 10-12 เดือนของการบำบัดฟื้นฟู แม้กระทั่งสมาชิกที่จบโปรแกรมไปแล้วเป็น 2-3 ปี หรือ 4-5 ปี ก็พลาดไปติดซ้ำได้ จะมีโอกาสติดซ้ำได้เสมอ ถ้าสมาชิกอยู่ในความประมาท ดังนั้นเจ้าหน้าที่ฯ จะพยายามชี้แจงและบอกเน้นย้ำกับสมาชิกทุกคนว่า “ห้ามประมาท” กับยาเสพติด และพึงระลึกอยู่เสมอว่า “คุณจะต้องไม่ประมาทว่าคุณเลิกได้ หยุดมันได้จริง ๆ ถึงแม้ว่าคุณได้เรียนรู้โทษของยาเสพติดตลอดเวลาจนจบโปรแกรมออกไปแล้ว ก็มีสิทธิ์พลาดได้ ถ้าหากล้มเหลว และต้องกลับมาเริ่มต้นใหม่ จะทำให้เสียเวลา เสียโอกาสมาก รวมทั้งจะทรมาณคุณซ้ำอีก”

สมาชิกส่วนใหญ่เริ่มเห็นความสำคัญ ความจำเป็นต่อการเลิกยาเสพติด แต่ก็มีบ้างบางคนที่ยังคงอยากเสพยา เพราะว่าการติดยาเสพติดเหมือนกับทักษะชีวิตอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ถ้าเราเคยว่ายน้ำเป็น ปั่นจักรยานเป็น ก็จะสามารถทำสิ่งนั้นได้ไปตลอดชีวิต ถึงแม้ว่าเราจะเลิก หรือหยุดทำกิจกรรมนั้น ๆ เป็นระยะเวลานานมากแต่ไหนก็ตาม การติดยาเสพติดก็เหมือนกัน ถึงแม้ว่าสามารถหยุดเสพยาได้นานแค่ไหน แต่ในใจลึก ๆ ก็อยากใช้ยา อยากเสพยาตลอดเวลา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเมื่อมารับการบำบัดฟื้นฟูแล้วก็ต้องคิดให้เป็น จัดการกับความคิดและความรู้สึกไม่ได้ออกไป เพื่อป้องกันภัยจากยาเสพติดให้กับตัวเอง ควรคิดเรื่องใหม่ เรื่องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์มากกว่าก็จะทำให้เกิดความเข้มแข็ง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ตัวอย่างเช่น มีสมาชิกคนหนึ่งเคยมาบำบัดฟื้นฟู 2 ครั้ง ครั้งแรกถูกบังคับให้มาเลิก ระหว่างฟื้นฟูมีทัศนคติไม่ต้องการเลิกยาเสพติด ไม่อยากหายอยากเลิก ก็ต้องกลับออกไปและไม่สำเร็จ แต่ครั้งที่สอง เขาเริ่มมาด้วยใจของตัวเอง อยากเลิก อยากหายขาด ทั้งนี้เมื่อได้เข้ากิจกรรมฟื้นฟูต่างๆ จะส่งผลให้เขาไม่การเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมจากชุมชนบำบัด / T.C. มาใช้ให้เป็นประโยชน์ สามารถกำจัดความคิดที่ไม่ได้ออกไป เริ่มคิดในแง่บวกมากขึ้น ละอายใจและรู้สึกผิดได้ง่าย มีเหตุผล ไม่ตามอารมณ์ ในที่สุดทำให้หยุดความคิด และพฤติกรรมที่อยากเสพยา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสมาชิกที่สมัครใจ จะมีทัศนคติที่ดีต่อการเลิกยาเสพติดและทำให้การบำบัดฟื้นฟูมีประสิทธิภาพ ช่วยให้สมาชิกเลิกยาได้มากขึ้น

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟู

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าในระยะแรก ช่วงเตรียมการ - เฟส 1 การให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกยังไม่ค่อยดีเท่าควร แต่ทุกคนจะพยายามทำกิจกรรม ทั้งนี้อาจจะทำด้วยความรู้สึกไม่เต็มใจ เนื่องจากสมาชิกในระยะนี้ยังปรับตัวไม่ทัน ยังไม่เห็นประโยชน์ในการทำกิจกรรมฟื้นฟู สมาชิกบางคนเมื่อสมัยติดยาเสพติด มีนิสัยที่เกียจมาก แต่ละวันจะไม่ทำอะไรเลย และเมื่อมาบำบัดฟื้นฟูจะมีกิจกรรมให้ทำตลอดทั้งวัน ต้องปรับตัวค่อนข้างมาก ถ้าสมาชิกคนไหนอดทนไม่ไหว เบื่อและท้อแท้ ก็ต้องขอกลับบ้านไป ไม่อยู่ต่อ

แต่เมื่อสมาชิกเลื่อนไปอยู่ในระยะเฟส 2 ขึ้นไปจะสามารถปรับตัวได้มากขึ้น สมาชิกเริ่มทำกิจกรรมฟื้นฟูด้วยความเต็มใจ และสมัครใจ เพราะได้ใช้เวลาในการบำบัดฟื้นฟูนานกว่าระยะเตรียมการ - เฟส 1 ทำให้มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับ และส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการฟื้นฟูในระยะแรกด้วย เพราะได้ถูกฝึกฝนมาแล้วในบางส่วน จึงทำให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นในเรื่องการทำงาน มีบางบางคนเคยอยู่บ้านแบบสบายๆ ไม่ต้องรับผิดชอบสิ่งใด แต่เมื่อมาอยู่ที่นี้ต้องทำ ต้องรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเองตลอดเวลา จึงทำให้รู้สึกท้อแท้ในช่วงแรก แต่ถ้าสามารถอยู่ต่อได้สักระยะหนึ่งก็จะพิสูจน์ได้ว่าพวกเขาสามารถทำได้ และร่วมกิจกรรมกลุ่มได้เป็นอย่างดี **ตัวอย่างเช่น** ในเวลารับประทานอาหารของสมาชิก สมาชิกจะต้องแบ่งกลุ่มกันทำครัว ไม่มีใครได้ทานข้าวฟรี หากไม่ช่วยเหลือกัน นอกจากนี้สมาชิกจะต้องช่วยกันทำเกษตร ปลูกผัก เลี้ยงปลา เพื่อที่จะเก็บผลผลิตที่ได้ให้กับโรงครัวสำหรับทำอาหารในวันต่อ ๆ ไป สมาชิกจะปฏิบัติเช่นนี้จนเป็นกิจวัตร และในที่สุดสมาชิกก็ต้องยอมรับผิดชอบต่อกลุ่ม เพราะพลังกลุ่มจะมีอำนาจ และอิทธิพลต่อสมาชิกทุกคนมาก ที่นี้เป็นชุมชนบำบัด สมาชิกจะใช้ชีวิตอยู่ในกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ เป็นส่วนน้อยมากที่สมาชิกจะอยู่คนเดียวตามลำพัง ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่ที่ต้องการให้กลุ่มผลักดันสมาชิกทุกคนไปในแนวทางที่เหมาะสม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาจะต้องเล่าสู่กันฟัง แบ่งปันประสบการณ์ เพื่อหาทางออกและแนวทางแก้ไขร่วมกัน ฝึกให้สมาชิกทุกคนรักกัน เพื่อนช่วยเพื่อน และรุ่นพี่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับรุ่นน้อง

การแสดงออกด้านอื่น ๆ ของสมาชิกในระยะเฟส 2 ขึ้นไปนั้น เริ่มจะกล้าพูดคุย แสดงความคิดเห็นมากขึ้นเมื่อมีกิจกรรมกลุ่ม ไม่เก็บตัว ไม่กลัวและประหม่าเวลากลุ่มคุยเหมือนเมื่อก่อน เข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูเป็นประจำทุกวัน ให้ความสนใจ และเอาใจใส่ จะสังเกตได้ว่าสมาชิกพยายามตอบคำถาม ไม่นิ่งเฉย ถ้านิ่งจะถูกเพื่อน ๆ คนอื่นมองว่าไม่รักเพื่อน ไม่รักกลุ่ม ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่อยากเปลี่ยนแปลง ไม่อยากหาย นอกจากนี้สมาชิกทุกคนจะให้ความร่วมมือในกิจกรรมของบ้านพิชิตใจได้เป็นอย่างดีเมื่อมีงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันปีใหม่ สมาชิกจะรู้สึกตื่นเต้น ให้ความสนใจ ร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือจัดงานของบ้านพิชิตใจให้เป็นไปด้วยดี ทำให้ได้รับความสุขความสนุกสนานกับเพื่อน เจ้าหน้าที่ฯ และพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มาช่วยในงาน ทั้งนี้สมาชิกแต่ละคนได้แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบด้วยความสมัครใจ และเต็มใจ เช่น ทำหน้าที่จัดฉาก จัดสถานที่ จัดโต๊ะ เก้าอี้ อาหารและเครื่องดื่ม ดนตรี และการแสดงต่าง ๆ บนเวที ซึ่งแต่ละหน้าที่ที่สมาชิกได้รับมอบหมายนั้นจะช่วยกันรับผิดชอบกันอย่างเต็มที่

● หลังจากผ่านการบำบัดฟื้นฟู / จบโปรแกรม

บุคลิกภาพโดยทั่วไป

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าหลังจากจบโปรแกรมไปแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ จะสามารถพัฒนาบุคลิกภาพได้ดีขึ้น ทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด และจิตใจ ยกเว้นในกรณีที่สมาชิกบางคนติดยามานานมาก

ทำให้การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง สรีระร่างกายเป็นไปได้ยาก รูปร่างหน้าตายังมีแวบงบอกว่าเคยติดยาเสพติดมาก่อน หน้าตาไม่ค่อยสดใส จะเจ็บป่วยง่ายเนื่องจากมีอาการแทรกซ้อนจากการใช้ยาเสพติด มีปัญหาด้านสุขภาพจากการใช้ยามานาน เช่น ถ้าติดเชื้อโรฮันเป็นระยะเวลานาน จะทำให้ป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับกระดูก ปวดฟัน เคล็ดข้อต่าง ๆ ในร่างกาย นอกจากนี้มีอาการปวดท้อง ภาวะตับอักเสบ การติดเชื้อจากการใช้ยาเสพติด เช่น เชื้อ HIV เป็นต้น แต่ในขณะที่เดียวกันสมาชิกเหล่านี้ที่มีอาการเจ็บป่วยจะพยายามสนใจ และใส่ใจต่อสุขภาพของตนเองเพื่อให้เป็นปกติ ซึ่งเรียกได้ว่า... รักตัวเองมากขึ้น

และทั้งนี้สมาชิกบางคนที่ยังไม่จบโปรแกรม ก็เริ่มมีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น เพราะเนื่องจากไม่ใช้ยาเสพติด จะมีร่างกายแข็งแรง หน้าตาแจ่มใส สื่อสารได้ดีเหมือนคนปกติ การใช้คำพูดแสดงความอ่อนน้อมกับผู้อื่น การวางตัวกลมกลืนกับบุคคลทั่วไป จะสังเกตได้จากเมื่อมีบุคคลภายนอกเข้ามาเยี่ยมเยียน และเยี่ยมชมสถานที่ภายในบ้านพิชิตใจ จะไม่คิดเลยว่าสมาชิกเหล่านี้เคยใช้ยาเสพติดมาก่อน เพราะสมาชิกจะดูสดใสเหมือนคนปกติ สมาชิกบางคนหน้าตาดี แต่งตัวดี ผูกเนคไท เหมือนหนุ่มทำงาน เมื่อมีผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยม เจ้าหน้าที่ฯ จะแนะนำว่า “สมาชิกเหล่านี้คือ ตัวแบบของบ้านพิชิตใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกรุ่นน้อง” ทำให้ผู้ปกครองบางคนแทบจะไม่เชื่อ เพราะบุคลิกภาพของพวกเขาจะดีมาก ไม่เหมือนคนติดยาเสพติดอีกต่อไป สมาชิกบางคนเมื่อก่อนจะไล่ทางเกยยีนส์ขาด ๆ แต่เมื่อได้รับการฝึกฝน ก็จะทำให้รู้จักกาลเทศะมากขึ้น เช่น สมาชิกที่จบโปรแกรมไปแล้วต้องออกไปสมัครงาน หรือไปสมัครเรียนต่อ จะต้องพิถีพิถันในการแต่งตัวให้เหมาะสม เสื้อผ้าสะอาด สุภาพ และเรียบร้อยเพื่อไปติดต่อธุระในหน่วยงานต่างๆ

แต่ในขณะที่เดียวกันมีสมาชิกบางคนเมื่อจบโปรแกรมไปแล้ว ยังคงมีบุคลิกภาพไม่ดีเท่าที่ควร เพราะขาดความมั่นใจ ไม่กล้าสื่อสาร เนื่องจากเดิมนั้นเป็นคนที่มีความเฉื่อยชา เหมือนกับเชื่องซึม พูดน้อย ไม่ชอบพูดกับคนอื่น แต่ถ้ามองเปรียบเทียบบุคลิกภาพเดิมของเขามื่อก่อน กับตอนจบโปรแกรมแล้ว ก็จะสามารถมองเห็นความแตกต่างกัน สมาชิกจะปรับปรุงได้ดีขึ้น อาจจะไม่ปรับเปลี่ยนไม่ได้มากเพราะเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตัวที่มีมานานแล้ว เช่น เปลี่ยนเป็นเชื่องน้อยลง พูดจาได้มากขึ้นแต่ยังไม่สามารถเป็นคนอัยยาคัยดี คุยเก่งเหมือนสมาชิกคนอื่น ๆ และในขณะที่เดียวกันสมาชิกที่จบโปรแกรมออกไปจะมีทักษะบางอย่างที่ต่อยกว่าบุคคลทั่วไป เพราะขาดการฝึกฝน และเรียนรู้ เนื่องจากเสียเวลากับการติดยาเสพติดมานาน เช่น ในเวลาที่ต้องติดต่อกับหน่วยงานทางราชการเพื่อทำบัตรประชาชน ทำหนังสือเดินทาง ฯลฯ สมาชิกขาดการเรียนรู้ จะไม่เข้าใจวิธีการ แต่ทั้งนี้เมื่อสมาชิกประสบกับปัญหาต่างๆ ในสังคม ต้องการความช่วยเหลือ ก็จะสามารถติดต่อมาขอคำแนะนำ คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ฯ ที่บ้านพิชิตใจได้ตลอดเวลา จึงทำให้พวกเขาารู้สึกได้ว่ามีคนคอยห่วงใย ดูแล และไม่ทอดทิ้งกัน

พฤติกรรมกรรมการสื่อสาร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าการสื่อสารของสมาชิกจะดีขึ้นกว่าในระยะแรก ๆ มาก เพราะในระหว่างที่สมาชิกอยู่ในโปรแกรมจะร่วมทำกิจกรรมการสื่อสารตลอดเวลา ถ้าสมาชิกไม่พูด ไม่สื่อสาร ไม่เปิดเผยให้คนอื่นได้รับทราบ ก็จะไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากใครได้ ดังนั้นก่อนที่สมาชิกจะจบโปรแกรมออกไป เจ้าหน้าที่ฯ จะพยายามพูดกระตุ้นให้สมาชิกกระสีกอยู่เสมอว่า “ ในเวลาที่คุณมีปัญหา และเรื่องราวที่ไม่สบายใจ คุณจะต้องพูดคุย และปรึกษากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือใครก็ได้ที่ให้ความหวังดี และจริงใจ เพื่อที่คนเหล่านี้จะสามารถรับรู้ความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของคุณได้ด้วยการบอกเล่าจากตัวคุณเอง รวมทั้งจะได้ให้คำแนะนำแนวทางแก้ไข และทางออกที่ดีที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะไม่มีใคร ไม่มีปัญหา ทุกคนย่อมประสบกับปัญหา แต่จะต้องมีวิธีการจัดการกับปัญหานั้นอย่างฉลาด ถูกวิธี และได้ประโยชน์ ถ้าทำเองไม่ได้ ก็ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น เพราะทุกคนในโลกต้องมีเพื่อน อยู่ในสังคม ไม่มีใครอยู่ได้โดยลำพัง ”

ดังนั้นสมาชิกที่ขึ้นโดยส่วนใหญ่เมื่อจบโปรแกรมออกไป จะมีการสื่อสารที่ดีขึ้นแต่ก็มีเพียงบางคนเท่านั้นที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามจะพยายามฝึกฝนเพื่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นตามลำดับ เช่น สามารถพูดจาเข้าใจอธิบายเหตุผลได้ เล่าเรื่องตามเหตุการณ์ได้ดี พูดคุยเป็นปกติและมีความเป็นธรรมชาติ สมาชิกส่วนหนึ่งนั้นในระยะแรกการพูดคุยกับบุคคลภายนอกอาจจะแสดงอาการประหม่า ระแวงว่าคนอื่นจะรู้ว่าเคยใช้ยาเสพติด กลัวสายตาคนมอง แต่เมื่อได้ใช้เวลาในการปรับตัวสักระยะหนึ่ง สมาชิกจะมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น นอกจากนี้ระหว่างอยู่ในโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟู ทางบ้านพิชิตใจได้จัดกิจกรรมให้สมาชิกฝึกฝนการกลับออกสู่สังคม ในระยะเฟส 3 และได้รับการดูแลโดยสถานฟื้นฟูสมรรถภาพราชดำริ ซึ่งที่นั่นจะรับช่วงต่อบ้านพิชิตใจ จะมีการเรียนการสอน ฝึกการทำงาน การสัมมนาต่างๆ และการปรับตัวในสังคมจริง จะเป็นประโยชน์สำหรับสมาชิกที่กำลังจะจบโปรแกรม ฝึกฝนให้สมาชิกวางแผนให้กับตัวเอง พิจารณาว่าในแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างที่มีคุณค่า และประโยชน์ ไม่ทำให้เวลาสูญหายไป และการฝึกฝนให้สมาชิกกลับออกสู่สังคมนั้น จะทำให้สมาชิกได้เจอกับเหตุการณ์และสถานการณ์จริง ๆ ในสังคม เพื่อปรับตัว รวมทั้งสามารถตรวจสอบความรู้สึกของตัวเองด้วยว่าเป็นอย่างไร เข้มแข็ง หรืออ่อนแอ ทั้งนี้เพื่อค้นหาปัญหา และได้รับคำตอบให้กับตัวเอง ถ้าหากมีปัญหาเกิดขึ้น จะสามารถรู้จุดด้อยของตัวเอง และหาแนวทางแก้ไขต่อไป ดังนั้นหากสมาชิกสามารถปฏิบัติตนได้ดีและเหมาะสมในระหว่างกลับสู่สังคม ก็จะสามารถเพิ่มความมั่นใจให้กับสมาชิก รวมไปถึงพฤติกรรมสื่อสารก็จะดีขึ้นไปด้วยตามลำดับ

การฟื้นฟูสมรรถภาพจิตใจ ฝึกฝนให้สมาชิกทุกคนกล้าสื่อสาร แสดงความรู้สึกของตนเองให้กับผู้อื่น ได้รับรู้ เปิดเผยตนเอง และยอมรับการสื่อสารของผู้อื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งหมายถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่มองว่าตนเองถูกต้องเพียงฝ่ายเดียว ทั้งนี้ฝึกให้สมาชิกสื่อสารในทุกๆ เรื่อง จนในบางครั้งเจ้าหน้าที่ฯ มีความรู้สึกว่ามันมากเกินไป **ตัวอย่างเช่น** เมื่อสมาชิกจะไปไหน จะทำอะไรก็ต้องขออนุญาตทุกครั้ง รวมไปถึงการขออนุญาตเข้าห้องน้ำด้วย ฉะนั้นเมื่อสมาชิกได้กลับไปสู่สังคมจริง ๆ สมาชิกจะต้องมีการปรับตัวอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อให้เกิดความสมดุลกัน เพราะบางระบบของที่นี่ค่อนข้างเข้มงวด สมาชิกจะต้องเรียนรู้ความเหมาะสม และการเข้ากับสถานการณ์ในสังคมจริงด้วย รู้จักนำวิธีการที่ได้รับนั้นไปประยุกต์ใช้ เช่น เมื่อสมาชิกกลับไปอยู่ที่บ้าน ทกจะเข้าห้องน้ำไม่จำเป็นต้องขออนุญาตพ่อแม่เพราะเป็นเรื่องปกติ ดังนั้นหากสมาชิกไม่ปรับวิธีการสื่อสารอีกครั้งเมื่อกลับสู่สังคม จะทำให้คนอื่นมองว่าผิดปกติไป

โดยสรุปสมาชิกส่วนใหญ่ที่จบโปรแกรมจะมีพฤติกรรมกรรมการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลางถึงดี ระดับดีคือ สมาชิกสามารถถ่ายทอดได้ เช่น เป็นวิทยากร เล่าประสบการณ์ของตนเองให้กับผู้อื่นรับฟังได้ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีประโยชน์กับบุคคลทั่วไป และบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดระดับปานกลาง คือ สมาชิกสามารถอยู่ในโลกใบนี้ได้ด้วยการสื่อสาร ซึ่งสมาชิกจะต้องมีการสื่อสารที่ดีกับสังคมภายนอกด้วย ไม่ใช่สื่อสารดีเฉพาะในบ้านพิชิตใจเท่านั้น แต่สมาชิกจะต้องสามารถสื่อสารกับคนทั้งโลกได้ เมื่อสมาชิกคิดหรือรู้สึกอย่างไร ก็สามารถบอกกับคนอื่นโดยไม่ทำให้ชีวิตของตัวเอง และคนอื่นต้องเดือดร้อน สมาชิกจะต้องสามารถยืนอยู่บนลำแข้งลำขาของตัวเองได้ในทุกๆ เรื่อง ไม่ใช่เฉพาะการสื่อสารเท่านั้น แต่จะครอบคลุมไปถึงเรื่องอื่นด้วย เช่น เรื่องการวางตัวที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง ไม่ก่ออาชญากรรม ไม่ประกอบอาชีพที่เป็นเมิศาจ และอยู่ในกลุ่มเพื่อนดี นั้นหมายถึงจะต้องปลอดภัยจากสารเสพติดทุกชนิดจริงๆ ไม่ใช่เลิกเฮโรอีน แต่สูบกัญชา หรือเสพยาบ้าอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน สมาชิกจะต้องจริงจังกับตัวเองว่า... I am not addict man. แม้กระทั่งปริมาณหนึ่งก็สามารถเป็นจุดเริ่มต้นของการติดยาเสพติดได้เหมือนกัน ฉะนั้นคนที่ประสบความสำเร็จในการเลิกยาเสพติด หมายถึงคนที่สามารถเลิกยาเสพติดได้ 10 ปีขึ้นไป พวกเขาจะเลิกยาได้ทุกชนิด ยิ่งเลิกได้นานเท่าไรยิ่งเก่งมากขึ้นเท่านั้น จะมีชีวิตที่ดีขึ้น มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างฉลาด ไม่ประมาท รวมไปถึงมีพฤติกรรมกรรมการสื่อสารที่ดี เพราะพวกเขาจะเป็นทั้งผู้พูดที่ดี และเป็นผู้ฟังที่ดีด้วยในขณะเดียวกัน

ทัศนคติต่อการบำบัดฟื้นฟู

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าสมาชิกทุกคนเข้าใจกระบวนการฟื้นฟูมากขึ้น และเล็งเห็นประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งตระหนักว่าการบำบัดฟื้นฟูเป็นหนทาง และวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือพวกเขาให้รอดพ้นจากการติดยาเสพติดได้ในระดับหนึ่ง แต่ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับภาวะจิตใจที่เข้มแข็งของสมาชิกด้วย ถึงแม้สมาชิกมีโอกาสกลับไปเสพซ้ำแต่ก็จะกลับมารักษาใหม่ เพราะเชื่อมั่นว่าการบำบัดฟื้นฟูช่วยเหลือได้ถ้าตัวเองมีความพร้อมมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อสมาชิกจบโปรแกรมไปแล้วจะรู้สึกพอใจกับตัวเองและครอบครัวที่ได้หยิบบ้านโอกาสที่ดีได้เข้ามารู้จักและรับการบำบัดฟื้นฟู ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟูของบ้านพิชิตใจ เพื่อฝึกฝนการวางแผนชีวิต แก้ปัญหาช่วยเหลือตนเองได้ การแก้ไขสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ สมาชิกจะไม่คิดว่าจะสามารถเลิกยาเสพติดได้ด้วยตัวเองเหมือนเมื่อก่อน เพราะเคยพยายามเลิกมาหลายครั้งแล้ว แต่ก็ทำไม่สำเร็จ และคิดว่าที่นี่สามารถช่วยให้พวกเขาเลิกยาเสพติดได้ด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง ถึงแม้สมาชิกจะไม่สามารถเลิกยาได้ 100% แต่ก็ดีขึ้น

มากทั้งทางด้านร่างกายที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยง่าย รวมทั้งมีระบบความคิด พฤติกรรมที่ดี และเหมาะสมกว่าเดิม ด้วยเหตุนี้ทำให้สมาชิกเห็นคุณค่าของการบำบัดฟื้นฟู และตั้งใจว่าถ้ามีโอกาสไปพบเจอกับผู้ที่กำลังประสบปัญหา การติดยาเสพติด หรือพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีลูกหลานติดยา ก็จะแนะนำให้มารับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ รวมทั้งจะถ่ายทอดความรู้สึกที่มีต่อการบำบัดฟื้นฟูจากประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความรู้สึกเต็มใจ และภูมิใจกับสิ่งที่ตนเองได้รับจากบ้านพิชิตใจ

ทัศนคติต่อการเลิกยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าสมาชิกทุกคนที่จบโปรแกรมไปแล้วจะมีความคิด และบอกกับตัวเอง ตลอดเวลาว่า...จะต้องสามารถเลิกยาเสพติดให้ได้ตลอดไป ไม่อยากกลับไปเสพซ้ำอีก ซึ่งสมาชิกทุกคนรู้ว่า พวกเขามีโอกาสพลาดได้ เนื่องจากบางครั้งไม่ได้ดูแลรักษาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ ไม่เข้มแข็งพอ หลงลืมไปบ้าง ประมาท และการกลับไปอยู่ในสังคมภายนอกนั้น สมาชิกจะต้องควบคุมตัวเองมากขึ้นเพราะมีสถานการณ์เสี่ยง ต่างๆ มากมาย เช่น สมาชิกอาจจะประสบกับปัญหา ความกดดันต่าง ๆ ที่รับไม่ไหว ทำให้มีความทุกข์ หันไปพึ่งพายาเสพติด และทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกที่จะยับยั้งชั่งใจในการเผชิญกับความต้องการยาเสพติดได้อย่างไร

โดยส่วนใหญ่สมาชิกจะตั้งใจไม่กลับไปเสพซ้ำ แต่ก็ไม่มีการกล่าวกับคนอื่นได้อย่างมั่นใจว่าเลิกยาเสพติดได้แล้ว จะไม่ยุ่งยักเพราะไม่อยากประมาท แต่ถ้าถามถึงความรู้สึกเล็กๆ พวกเขาจะตอบว่ามั่นใจเนื่องจากวิธีการต่างๆ ของการบำบัดฟื้นฟูสามารถช่วยได้ ค่อนข้างไวใจ แต่ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับสมาชิกด้วยในการให้ความร่วมมือ และประพฤติตนในกรอบ กฎเกณฑ์ที่ได้แนะนำไว้ เจ้าหน้าที่ฯ ทุกคนจะสอนไม่ให้พวกเขาอยู่ใน **ความประมาท** ถึงแม้ว่าสมาชิกจะมั่นใจว่าสามารถเลิกยาได้ แต่ก็ไม่ให้ประมาท ไม่ให้ทะนงตัว หลงตัวเองว่าเลิกขาดได้แล้ว ทั้งนี้สมาชิกจะต้องดำรงอยู่ในความรอบคอบในการดำเนินชีวิตแต่ละวัน นำคำสอน คำแนะนำ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปกป้องตัวเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติด และตั้งใจกับตัวเองว่าจะไม่ใช้ยาเสพติดทั้งในปัจจุบัน และอนาคต สมาชิกที่จบโปรแกรมออกไปแล้วมีโอกาสรอดถึง 80 % และอีก 20 % ที่เหลือจะพลาด กลับไปเสพซ้ำ อาจจะมีสาเหตุมาจากการกลับไปอยู่ในชุมชนเดิม ๆ เป็นแหล่งซื้อ-ขายยาเสพติด และดำรงชีวิตอยู่ในความประมาท พลาดเพราะไม่ได้นำวิธีการที่ได้เรียนรู้จากที่นี่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในสังคมจริง นอกจากความประมาทแล้ว ในการแก้ปัญหาของสมาชิกก็ไม่เหมาะสม แก้ไปในทางที่ผิด เช่น สมาชิกที่จบโปรแกรมออกไปแล้วมีปัญหาเรื่องแฟน ออกหัก ทำให้เกิดความเศร้า ความเสียใจ ขาดสติ ก็หนีปัญหาต่าง ๆ ไปดื่มเหล้า หรือบางคนมีปัญหาทำธุรกิจขาดทุน ก็ดื่มเหล้า จะเห็นได้ว่าเริ่มขาดสติในการแก้ไขปัญหา ใช้วิธีการเดิมในการแก้ไข คือ การดื่มเหล้าให้เมา และจะกลายเป็นจุดเริ่มต้นการไหลไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดชนิดอื่น ๆ ที่ร้ายแรงต่อไป และในที่สุดก็กลับไปติดซ้ำ

การกลับเข้าสู่สังคม และการมีบทบาทในสังคม

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าการกลับเข้าสู่สังคมของสมาชิกในระยะแรกๆ ยังไม่มีความมั่นใจอย่างเต็มที่ รู้สึกว่าตนเองยังด้อยกว่าผู้อื่น คอยระแวงคนอื่น กลัวคนมอง กลัวคนไม่ยอมรับ จะค่อนข้างระวังตัวมาก และคิดว่าตัวเองยังทำอะไรได้ไม่ดี ที่สำคัญกลัวการกลับไปเสพซ้ำ ถ้าหากเกิดปัญหาความเครียดหรือสังคมไม่ยอมรับ แต่เมื่อเวลาผ่านไปสักระยะหนึ่งสมาชิกหลายคนเริ่มปรับตัวได้เป็นอย่างดี สามารถดูแลปกป้องตัวเองให้รอดพ้นจากยาเสพติด คนในสังคม และครอบครัวเกิดการยอมรับ ให้โอกาส เพราะเห็นการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกไปในทิศทางที่ดีขึ้น **ตัวอย่างเช่น** สมาชิกบางคน เมื่อก่อนไม่เคยยกมือไหว้ พูดจาทักทายใครเลย ทั้งคนรอบข้าง รวมไปถึงคนในครอบครัว แต่เมื่อจบโปรแกรมกลับออกไป ก็สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ รู้จักกาลเทศะ พบกับผู้ใหญ่ที่รู้จักก็ยกมือไหว้ และพูดคุยกด้วย จึงทำให้คนอื่นรู้สึกดีที่พบเห็นการเปลี่ยนแปลง และทำให้เกิดความพอใจ ให้ความไว้วางใจกับสมาชิกเมื่อกลับสู่สังคม หรือกลับบ้าน

สมาชิกบางคนที่จบโปรแกรมไปแล้วยังมีอายุน้อย เมื่อหายแล้วจึงตั้งใจว่าจะกลับไปเรียนต่อ หรือบางคนมีความมุ่งมั่นที่จะไปทำงานหาเงินเลี้ยงตัวเอง รับผิดชอบตัวเองให้ได้มากที่สุดเพื่อไม่ให้เป็นการระของครอบครัวเหมือนที่ผ่านมา และเมื่อมีโอกาสก็จะพยายามช่วยเหลือครอบครัวอีกทางหนึ่ง เพื่อตอบแทนบุญคุณ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสมาชิกเริ่มเห็นคุณค่าของครอบครัว รักครอบครัว รักพ่อแม่ ใส่ใจคนรอบข้างมากขึ้น

นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ฯ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า... ตัวอย่างการกลับเข้าสู่สังคมของคนที่เกิดยาเสพติดในละครเรื่อง "ข้ามสีหนคร" ซึ่งมีตัวละครชื่อ "เที่ยงวัน" นั้น จะเห็นได้ว่าการกลับสู่สังคมของเที่ยงวันเป็นรูปแบบการนำเสนอบุคลิกภาพที่อ่อนแอมาก คอยระแวงระวังตลอดเวลา มองคนอื่นในแง่ร้าย ไวต่อความรู้สึก เครียดง่าย เที่ยงวันจะดื้อรั้นให้พุ่มพวยกับแม่ทุกครั้งเมื่อรู้สึกผิดหวัง เสียใจ และไม่ยอมรับความเป็นจริง ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ฯ ได้ชี้แจงให้เข้าใจว่า... โดยความเป็นจริงแล้วสมาชิกของที่นี่เมื่อกลับเข้าสู่สังคม จะไม่เหมือนตัวละคร "เที่ยงวัน" ซึ่งให้ข้อมูลการแสดงที่เกินความเป็นจริง (Over Action) แต่ในขณะที่เดียวกันสมาชิกจะสามารถปรับตัวได้ดีกว่านั้น จะไม่แสดงพฤติกรรมเหมือน "เที่ยงวัน" สมาชิกจะสามารถจัดการกับความรู้สึก ความคิดที่ไม่ดีให้หมดไป หรือเหลือให้น้อยที่สุด ช่วยเหลือตัวเองได้ดี ไม่อ่อนแอเหมือนตัวละคร รวมทั้งสมาชิกจะมีความเข้มแข็งมากขึ้น เพราะได้ผ่านการฝึกฝนต่าง ๆ ฝึกความอดทน ฝึกรับความรู้สึกกดดันหลายรูปแบบ นอกจากนี้การกลับเข้าสู่สังคมของสมาชิกส่วนใหญ่ จะส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเอาใจใส่สมาชิกมากขึ้น และสมาชิกสามารถรับผิดชอบตนเอง และครอบครัวได้ดีด้วยเช่นกัน สมาชิกที่นี่ค่อนข้างปรับตัวได้มาก แต่สำหรับผู้ติดยาเสพติดที่ไม่เคยผ่านการบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจจะมีปัญหาหนักในเรื่องการปรับตัว จึงเป็นข้อแตกต่างจากสมาชิกที่ได้รับการฝึกฝนมาซึ่งมีการมองโลกในแง่บวก ฝึกฝนโดยผ่านการสื่อสารและนำประสบการณ์ที่ได้รับนั้นไปใช้แก้ปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม อยู่ได้เหมือนคนปกติ และที่สำคัญสมาชิกทุกคนของที่นี่เมื่อจบโปรแกรมออกไปจะต้อง

มีเป้าหมาย ความมุ่งมั่นในชีวิตให้กับตัวเอง เพราะถ้าไม่มีเป้าหมายจะทำให้ชีวิตไปวัน ๆ ไม่มีประโยชน์ ไม่ให้คุณค่ากับตัวเอง เมื่อมีเวลามากจะคิดฟุ้งซ่าน แล้วจะมีโอกาสกลับไปเสพซ้ำ

อีกทั้งเจ้าหน้าที่ฯ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า... ผู้ชายที่ผ่านการฟื้นฟูสภาพจิตใจแล้ว จะมีพฤติกรรม และจิตใจดีกว่าผู้ชายบางคนที่ไม่ใช่ยาเสพติดที่มีความเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น แต่สมาชิกผู้ชายที่นี้จะมี ความเสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพราะพวกเขาจะถูกฝึกฝนมาตลอดระหว่างอยู่ในโปรแกรม ตัวอย่างเช่น ครั้งหนึ่งเจ้าหน้าที่ฯ จะต้องนำสมาชิกส่วนหนึ่งของบ้านพิชิตใจไปสัมมนาต่างจังหวัด และในระหว่างนั้นสมาชิก จะให้ความช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฯ เป็นอย่างดี ช่วยทำงานทุกอย่างด้วยความเต็มใจ แม้กระทั่งเข้าครัวทำกับข้าว แต่ในขณะเดียวกันบ้านพักอีกหลังหนึ่งที่มาพักใกล้ ๆ จะสังเกตเห็นได้ว่า ผู้หญิงในบ้านนั้นต้องช่วยกันทำงาน ทำอาหาร แต่ผู้ชายกลับนั่งพูดคุย ต้มเหล้า เล่นไพ่กันอย่างสนุกสนาน ในขณะที่ผู้หญิงกำลังจะติดไฟ เตาถ่านเพื่อทำกับข้าว ทำอยู่นานก็ไม่สามารถติดไฟได้ สมาชิกจึงตัดสินใจเดินเข้าไปช่วยเหลือ ส่งผลให้เกิด ความรู้สึกประทับใจในน้ำใจของสมาชิก เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการกลับเข้าสู่สังคมของสมาชิกเป็นไปได้ด้วยดี ประพฤติปฏิบัติตนมีประโยชน์ เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำให้สังคมรักใคร่ และให้การยอมรับ ดังนั้นจะ ไม่มีปัญหาแต่อย่างใดถ้าสมาชิกได้นำหลักการ วิธีการที่เหมาะสมไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเอง และสังคมต่อไป

สำหรับเรื่องการกลับไปทำงาน หรือไปเรียนต่อของสมาชิกก็แทบจะไม่มีปัญหา เพราะสมาชิกทุกคนไม่จำเป็นต้องบอกกับคนอื่นในสังคมว่า... พวกเขาเคยติดยาเสพติดมาก่อน แต่ขอให้ปัจจุบันเขาคือ ผู้ชายคนหนึ่งที่ไม่ใช่ยาเสพติด และสามารถทำงานได้ก้าวหน้า ประสบความสำเร็จ แล้วเกิดความประทับใจก็เพียงพอแล้ว สมาชิกบางคนจบโปรแกรมออกไปทำงานเป็น Supervisor และได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน บางคนมี ธุรกิจส่วนตัว เช่น ออกรถแท็กซี่ด้วยเงินของตัวเอง บางคนสามารถเรียนได้ในระดับมหาวิทยาลัย ขยันไปเรียน อย่างสม่ำเสมอ สมาชิกแต่ละคนจะมีความตั้งใจมากกับเป้าหมายของตัวเอง เพราะทุกคนจะถูกฝึกให้ความ สำคัญในเรื่องเป้าหมาย และความมุ่งมั่นในชีวิต เพราะฉะนั้นเจ้าหน้าที่ฯ พยายามแนะนำกับสมาชิกทุกคน เสมอว่า “ถึงแม้ว่าสมาชิกจะสามารถเลิกยาได้ แต่ถ้าไม่มีเป้าหมายในชีวิต ไม่มีงานทำ ไม่เรียนต่อ อยู่บ้าน เฉย ๆ สมาชิกก็จะมีโอกาสกลับไปติดซ้ำได้อีก” ดังนั้นเมื่อสมาชิกกลับเข้าสู่สังคมจะต้องประพฤติตนให้ เหมาะสมอยู่ในแนวทาง 3 ข้อด้วยกัน คือ

1. สมาชิกจะต้องไม่ใช่ยาเสพติด ปลอดภัย 100 %
2. สมาชิกจะต้องมีเป้าหมายในชีวิตให้กับตัวเองว่าจะเรียน หรือทำงาน หรือทำอะไรก็ได้ที่ทำให้เกิด ประโยชน์กับตัวเอง ครอบคลุม และสังคม
3. สมาชิกจะต้องไม่ประกอบอาชญากรรมใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ข่มขืน ไม่ลักขโมย ปล้น ฆ่า ไม่ซื้อ-ขาย ยาเสพติด เพราะถ้าสมาชิกยังคงอยู่ในแวดวงมิจฉาชีพ สักวันหนึ่งสมาชิกจะต้องเจอกับยาเสพติด เป็นวงจรต่อไป

นอกจากแนวทาง 3 ข้อนี้ มีอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน คือเรื่องการคบกลุ่มเพื่อน สมาชิกจะต้องเลือกคบเพื่อน และสามารถพิจารณาความเหมาะสมได้ แต่ถ้าสมาชิกคิดว่าตัวเองสามารถเลิกยาเสพติดได้เข้มแข็งแล้ว มั่นใจในตัวเองและยังคงคบเพื่อนที่ใชยาเสพติด และถ้าหากสักวันหนึ่งสมาชิกอ่อนแอ มีปัญหาคับอกคับใจ เกิดความเครียด แก้ไขไม่ได้อย่างมีสติ ทำให้พลาดได้ เพราะเพื่อนชวนใชยาเสพติดเพื่อให้ลืมปัญหา ดังนั้นเรื่องการคบเพื่อนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก สมาชิกควรที่จะเลือกคบเพื่อนที่ไม่ใชยาเสพติด หรือเพื่อนที่เคยใชยาเสพติดแต่สามารถเลิกได้แล้ว เข้มแข็ง และจริงจังต่อการเลิกยาเสพติด เพราะคนเหล่านั้นจะสามารถช่วยเหลือ แนะนำไปในทางที่ปลอดภัยหากสมาชิกเกิดความอ่อนแอ รวมทั้งจะไม่มีสถานการณ์เสี่ยงต่อการใชยาเสพติด เพราะสมาชิกอยู่ในกลุ่มเพื่อนดี

หมวดที่ 2 การบำบัดฟื้นฟูเพื่อเลิกยาเสพติด

- การวางแผน และวิธีการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูในแต่ละระยะ
- เป้าหมายของการบำบัดฟื้นฟูในแต่ละระยะ
- การประเมินผลผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในแต่ละระยะ

การบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจของบ้านพิชิตใจ แบ่งออกเป็น 5 ระยะ ได้แก่ ระยะเตรียมการ ระยะเฟส 1 ระยะเฟส 2 ระยะเฟส 3 และระยะเฟส 4 ซึ่งแต่ละระยะมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระยะเตรียมการ (7-14 วัน)

- การวางแผน และวิธีการดำเนินการบำบัดฟื้นฟู

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฯ พบว่าในระยะนี้ ทางบ้านพิชิตใจจะไม่เข้มงวด กวดขันกับสมาชิกมากนัก เนื่องจากสมาชิกในระยะเตรียมการยังไม่คุ้นเคย จึงไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ได้ในระยะเวลาที่รวดเร็ว ดังนั้นในระยะนี้สมาชิกที่ใหม่จะต้องฝึกฝนเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านร่างกาย และจิตใจให้เป็นปกติมากที่สุด โดยจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงขึ้นกว่าเดิม ไม่อ่อนแอ ไม่อ่อนเพลียจากการใชยาเสพติด กินนอนให้เป็นเวลา ฝึกให้เป็นระเบียบใหม่ เพราะสมาชิกบางคนนอนไม่หลับ เครียดมากจากพิษยาเสพติด ใชยามานานจึงทำให้นอนไม่เป็นเวลา สุขภาพแย่ ร่างกายทรุดโทรม นอกจากนี้จะต้องสามารถควบคุมอารมณ์ให้เย็นลง ไม่เสียงดัง ก้าวร้าว และมีความรู้สึกนึกคิดให้เป็นไปในทางบวก เช่น เริ่มเห็นประโยชน์จากการบำบัดฟื้นฟู และสมัครใจอยู่ต่อไป

ระยะเตรียมการจะใช้เวลาประมาณ 7-14 วัน ในระยะเจ้าหน้าที่พยาบาลจะทำหน้าที่ดูแลด้านสุขภาพให้กับสมาชิกที่เพิ่งมาใหม่ หากมีสภาพร่างกาย และจิตใจที่ดีขึ้น สามารถปรับตัวได้พอสมควร ก็จะได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูตามตารางในแต่ละวัน (ตารางที่ 2-3) และช่วยเหลือทีมงานต่าง ๆ กับสมาชิกรุ่นพี่ เพื่อฝึกฝนสมาชิกแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่ในขณะเดียวกันจะไม่ให้สมาชิกรับผิดชอบหน้าที่ บทบาทต่าง ๆ โดยตรง ทางบ้านพิชิตใจยังไม่เน้น และไม่บังคับสมาชิกในระยะนี้ ให้ทำกิจกรรมแบบไม่เต็มตัว ช่วยได้เท่าที่ทำได้ เพราะสมาชิกในระยะนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพร่างกายอ่อนแอ ไม่แข็งแรงเท่าที่ควร และมีจิตใจท้อแท้ เศร้า

ดังนั้นการวางแผน และวิธีการดำเนินการในระยะเตรียมการนี้จึงไม่ได้มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก หรือเข้มงวด โดยมากจะเปิดโอกาสให้ผู้ติดยาเสพติดได้มาลงอยู่เพื่อรับการบำบัดฟื้นฟู เรียนรู้กิจกรรมง่าย ๆ ภายในบ้านฯ แล้วสามารถหาข้อสรุปจากตัวเองว่า จะกลับไปใช้ยาเสพติดเหมือนเดิม หรืออยากหาย และถ้าสมาชิกสมัครใจที่จะอยู่ต่อไปในระยะอื่นๆ ก็สามารถเตรียมความพร้อมของตนเองได้ในระยะเตรียมการที่จะเข้าสู่ระยะเฟสต่อไป เพราะการเรียนรู้จะเข้มงวดมากขึ้นเรื่อยๆ ตามระยะเฟส แต่ในขณะเดียวกันถึงแม้สมาชิกที่มีความตั้งใจจะอยู่ต่อไป แต่ไม่สามารถเลื่อนไประยะเฟส 1 ได้ตามกำหนดเวลา เพราะเนื่องจากสภาพร่างกายและจิตใจยังไม่มีความพร้อม เช่น สมาชิกบางคนส่ายยาบ้า ทำให้ประสาทหลอน ไม่มีสติ ควบคุมตัวเองไม่ได้ จึงต้องอยู่ในระยะเตรียมการต่อไปจนกว่าจะดีขึ้น อาจจะใช้เวลาถึง 1 เดือน สมาชิกที่ติดยาบ้าจะมีการปรับตัวได้น้อยกว่าสมาชิกที่ติดยาโรอีน เพราะการติดยาโรอีน สมาชิกไม่ได้ถูกทำลายระบบประสาท ถ้าสามารถหักดิบได้ ร่างกายจะไม่ได้รับผลกระทบมากหากใช้ระยะเวลาในการเสพไม่นานนัก

ระยะนี้จึงดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป พิจารณาความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงจากสมาชิก ในช่วงแรกจะดูแลให้สมาชิกกินนอนไปก่อน เข้ากิจกรรม ช่วยทีมงานบ้างเล็กน้อย ประปราย ถ้ามีความพร้อมมากขึ้น ก็เริ่มเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) และในบางครั้งถ้าหากสมาชิกไม่สามารถเรียนรู้ได้ดี จะทำให้สมาชิกเสียความรู้สึก กอดตัน และเครียดได้ เพราะฉะนั้นในระยะเตรียมการ จะมีการยืดหยุ่นให้กับสมาชิกน้องใหม่เพื่อรอให้มีความพร้อม ค่อยๆ ปรับ และเกิดความสมัครใจ ตั้งใจจะเลิกด้วยตนเอง เพื่อเข้าสู่ระยะเฟส 1 ต่อไป ในระยะนี้ทางบ้านพิชิตใจไม่ต้องการให้สมาชิกสูญเสียกำลังใจ เกิดความท้อแท้หากโดนดู โดนต่อว่า เมื่อไม่ปฏิบัติตามกฎ และระเบียบบ้านฯ

● เป้าหมายของการบำบัดฟื้นฟู

เพื่อต้องการให้สมาชิกระยะเตรียมการได้เตรียมตัว เตรียมใจ และเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในระยะเฟส 1 รวมทั้งสามารถงูใจ และเชื่อมั่นว่าให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการบำบัดฟื้นฟู ใ้ใจในกระบวนการ และเป็นการเปิดโอกาสให้ตกลงอยู่เพื่อให้สมาชิกได้ตัดสินใจ ถ้าอยู่แล้วไม่ชอบ หนีไม่

ไหวก็ให้กลับบ้านได้ แต่ถ้าเริ่มรู้สึกดีก็สามารถอยู่ได้ต่อไป ทั้งนี้เพื่อต้องการช่วยเหลือให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกยาได้หากเข้าโปรแกรมการฟื้นฟูของบ้านพิชิตใจในระยะเฟสต่อไป

นอกจากนี้เป้าหมายเพื่อให้สมาชิกสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของบ้านพิชิตใจ ปรับตัวให้เข้ากับเจ้าหน้าที่ฯ และเพื่อนสมาชิกคนอื่น ๆ รวมทั้งฝึกความพร้อมในด้านร่างกายและจิตใจ เพราะผู้ติดยาเสพติดบางคนได้รับผลกระทบด้านสุขภาพจากการใช้ยา เช่น ประสาทหลอน นอนไม่หลับ ร่างกายไม่แข็งแรง อ่อนเพลีย เจ็บป่วยง่าย และถ้าสมาชิกบางคนมีอาการเจ็บป่วยทางร่างกาย ยังคงแอบใช้ยาเสพติด ทางบ้านพิชิตใจจะไม่อนุญาตให้บำบัดฟื้นฟูต่อไป ต้องให้กลับบ้าน เพราะนั่นหมายความว่า พวกเขายังไม่มีความพร้อมที่จะมาเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟูสภาพจิตใจ

● การประเมินผลสมาชิก

การประเมินผลในระยะเตรียมการ ก็เปรียบเสมือนการพิจารณา ตรวจสอบความพร้อมของสมาชิกที่จะรับการบำบัดฟื้นฟูในระยะต่อไป ความพร้อม หมายถึง ความพร้อมทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมไปถึงการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมด้วย โดยเจ้าหน้าที่ฯ และพยาบาล จะต้องช่วยกันประเมินและสังเกตการณ์ว่าสมาชิกคนใดเหมาะสมให้เลื่อนไปอยู่ในระยะเฟส 1 โดยพิจารณาว่ามีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงแล้วหรือยัง ในด้านความคิดและจิตใจมีความปกติมากน้อยแค่ไหน พฤติกรรมการสื่อสารเป็นอย่างไร ถ้าพูดคุยไม่รู้เรื่อง ประสาทหลอน เหม่อลอย นิ่งสัปหงก ไม่มีสติ ก็จะไม่ได้รับการประเมินให้เลื่อนไปเฟส 1 ยังคงให้อยู่ในระยะเตรียมการต่อไปจนกว่าจะดีขึ้น หรือให้กลับบ้านแล้วค่อยมาใหม่ถ้ามีความพร้อมมากกว่านี้ เพราะสมาชิกที่ไม่มีคุณสมบัติ หรือมีปัญหาด้านระบบประสาท จะทำให้ไม่สามารถสื่อสาร และร่วมกิจกรรมฟื้นฟูได้

นอกจากการประเมินดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่ฯ ได้ใช้วิธีการประเมินผลด้วยการให้สมาชิกระยะเตรียมการ ทำแบบทดสอบจิตวิทยา ทั้ง Pre-test และ Post-test เพื่อประเมินบุคลิกภาพของสมาชิก รวมไปถึงระบบความคิดต่าง ๆ เช่น คิดจะฆ่าตัวตายหรือเปล่า คิดในทางลบหรือไม่ ถ้าพบปัญหาในลักษณะดังกล่าว ก็จะให้เจ้าหน้าที่ฯ เข้าไปพูดคุย ชักถาม และให้คำแนะนำ แนะนำแนวทางช่วยเหลือแก้ไขต่าง ๆ หากเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ก็จะประกาศให้เลื่อนไปอยู่ในระยะเฟส 1

ระยะเฟส 1 (2-3 เดือน)

● การวางแผน และวิธีการดำเนินการบำบัดฟื้นฟู

ระยะเฟส 1 จะพยายามให้สมาชิกที่ผ่านระยะเตรียมการมาแล้ว เข้าร่วมกิจกรรมฟื้นฟูตามตารางประจำวัน (ตารางที่ 4) ทั้งนี้ทุกกิจกรรมฟื้นฟูในแต่ละวัน จะเน้นให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ การปรับตัวตามกฎระเบียบของบ้านพิชิตใจ รวมถึงเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะสามารถฝึกฝนให้สมาชิกเป็นคนกล้าสื่อสาร พูดคุย แสดงออกไปในทางที่ถูกต้อง กล้าเปิดเผย ยอมรับความเป็นจริง ยอมรับสังคม เห็นคุณค่าในตัวเอง และสามารถปรับระบบความคิด หักตนคติ และพฤติกรรมให้เป็นประโยชน์ต่อการเลิกยาเสพติด

● เป้าหมายของการบำบัดฟื้นฟู

เป้าหมายของเฟส 1 เพื่อต้องการให้สมาชิกเข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของเฟส 1 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีดังนี้

1. เรียนรู้กฎ ระเบียบ หลักการ และปรัชญา
2. ยอมรับเจ้าหน้าที่ฯ
3. ยอมรับขั้นตอนการฟื้นฟูสภาพจิตใจ
4. ตระหนักถึงผลเสียของยาเสพติด
5. เข้าใจโลกของการติดยาเสพติดอย่างแจ่มชัด และรู้ความจำเป็นที่ต้องฟื้นฟูสภาพจิตใจ
6. ใช้เวลาอยู่กับเพื่อน ๆ สมาชิก และรุ่นพี่ที่มุ่งมั่นในทางเดียวกัน

● การประเมินผลสมาชิก

การประเมินผลสมาชิกในระยะเฟส 1 จะประเมินตามวัตถุประสงค์ของเฟส 1 ถ้าหากสมาชิกประพฤติปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามแนวทางในวัตถุประสงค์ทั้ง 6 ข้อ ก็จะพิจารณาประเมินผลให้เลื่อนเฟสไปอยู่ในระดับเฟส 2 ต่อไป โดยการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ฯ แต่ถ้าหากว่าประเมินแล้ว สมาชิกคนใดไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ จะต้องระงับการเลื่อนเฟส ให้เรียนรู้ในระยะเฟส 1 ต่อไปจนกว่าจะมีคุณสมบัติดังกล่าว

ระยะเฟส 2 (3-6 เดือน)

• การวางแผน และวิธีการดำเนินการบำบัดฟื้นฟู

เมื่อสมาชิกจากระยะเฟส 1 เลื่อนมาอยู่ในระยะเฟส 2 ได้นั้นก็หมายความว่า สมาชิกมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ในระยะเฟส 2 นี้การวางแผน และการดำเนินการค่อนข้างใกล้เคียง ไม่แตกต่างจากเฟส 1 ถ้าพิจารณาตามตารางกิจกรรมฟื้นฟู (ตารางที่ 4) จะให้ตารางกิจกรรมเดียวกัน แต่ในบางกิจกรรม จะมีการเพิ่มเติมข้อมูล รายละเอียดมากขึ้นกว่าในเฟส 1 เช่น กลุ่มการฟื้นฟูสภาพจิตใจ (AR Group) และ กลุ่มการฟื้นฟูสภาพโดยการฝึกอาชีพ การทำงาน (VR Group) จะต้องเพิ่มเติมหัวข้อการเรียนการสอน ให้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ระบบความคิด และพฤติกรรมของสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น

กิจกรรมฟื้นฟูในระยะเฟส 2 นี้ เน้นและต้องการฝึกฝนให้สมาชิกมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักปัญหาที่แท้จริงของตัวเอง สามารถค้นหาตัวเองได้มากขึ้นกว่าเฟส 1 สมาชิกบางคนที่อยู่ในระยะเฟส 1 สามารถปฏิบัติตนได้ตามกฎระเบียบได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อเลื่อนมาอยู่ในเฟส 2 ความเข้มงวดจะมีความขึ้น ดังนั้นสมาชิกอาจจะห้อยเห่ได้ แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากไม่วางกฎ ระเบียบที่เข้มงวด จะทำให้สมาชิกบงการองได้ ไม่ประพฤติตนตามกฎ ละเลยเพิกเฉย และในที่สุดไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ตัวอย่างเช่น ในระยะเฟส 2 จะอนุญาตให้สมาชิกสามารถลากลับบ้านได้ เดือนละ 1-2 วัน ดังนั้นเมื่อสมาชิกได้กลับบ้าน ก็จะมีโอกาสพบกับสถานการณ์เสี่ยงต่าง ๆ ในสังคม มีโอกาสติดต่อกันได้มาก ดังนั้นกิจกรรมฟื้นฟูในการเรียนการสอนระยะเฟส 2 นี้ จะมุ่งส่งเสริมให้สมาชิกมีความเข้มแข็ง และเติบโตกว่าเฟส 1 มีทัศนคติที่ดีต่อการเลิกยาเสพติด และมีความมุ่งมั่นในอุดมการณ์เฟส 2 คือ สมาชิกจะต้องมีความจริงจังต่อการเลิกยาเสพติด ยอมรับตนเอง และผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งต่อหน้าและลับหลัง และการเปิดเผยความรู้สึกรู้สึกของตัวเองกับผู้อื่น ซึ่งอุดมการณ์ที่ได้กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นหัวใจ และเป็นกฎแฉสำคัญที่จะช่วยให้สมาชิกสามารถเลิกยาเสพติดได้ เกิดความเข้มแข็ง ไม่อ่อนแอ ไม่ห้อยเห่ มีความหวังในชีวิต สร้างกำลังใจ และดูแลปกป้องตัวเองให้พ้นจากภัยยาเสพติดได้ในสังคม

• เป้าหมายของการบำบัดฟื้นฟู

เป้าหมายของเฟส 2 เพื่อต้องการให้สมาชิกเข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตนตามวัตถุประสงค์ของเฟส 2 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีดังนี้

1. กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. สร้างสัมพันธที่ดีกับครอบครัว
3. รู้ชัดเจนถึงปัญหา และอุปสรรคต่อการฟื้นฟูสภาพจิตใจของตนเอง
4. เพิ่มพูนทักษะ ที่ทำให้ไม่พลาดเรื่องยาเสพติด
5. สร้างนิสัยใหม่ในเรื่องการทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน
6. แสดงให้เห็นถึงทัศนคติ และนิสัยใหม่จากการฟื้นฟูสภาพจิตใจ

● การประเมินผลสมาชิก

การประเมินผลสมาชิกในเฟส 2 จะประเมินตามวัตถุประสงค์ของเฟส 2 ถ้าหากสมาชิกประพฤติปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามแนวทางในวัตถุประสงค์ทั้ง 6 ข้อ จะได้รับการประเมินผลให้เลื่อนเฟสไปอยู่ในระดับเฟส 3 ต่อไป โดยการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ฯ แต่หากประเมินแล้ว สมาชิกคนใดที่ไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ จะต้องระงับการเลื่อนเฟส ให้เรียนรู้ในระยะเฟส 2 ต่อไปจนกว่าจะมีคุณสมบัติดังกล่าว

ระยะเฟส 3 (3-6 เดือน)

● การวางแผน และวิธีการดำเนินการบำบัดฟื้นฟู

ระยะเฟส 3 เป็นขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟูที่เน้นการอนุญาตให้สมาชิกกลับสู่สังคม เพื่อฝึกฝนการปรับตัว และเป็นแนวทางนำไปใช้ในสังคมจริง ๆ เมื่อจบโปรแกรมไปแล้ว โดยสมาชิกที่ผ่านระยะเฟส 2 และประกาศเลื่อนไปอยู่ในระยะเฟส 3 จะต้องเรียนรู้การปรับตัว การทำงาน และการกลับสู่สังคม ซึ่งได้รับการดูแลโดยศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพราชดำริ เป็นสถานบำบัดฟื้นฟูที่รับช่วงต่อบ้านพิชิตใจ และการบำบัดฟื้นฟูในระยะนี้จะเน้นการให้สมาชิกวางแผนชีวิตให้กับตัวเอง ฝึกทักษะการใช้ชีวิต ตั้งแต่ตื่นนอน จนกระทั่งเข้านอน นอกจากนี้เพื่อฝึกให้เกิดทักษะในการทำงาน เมื่อจบโปรแกรมออกไปจะเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์การทำงานต่างๆ รวมทั้งฝึกการสมัครงาน ทั้งการกรอกใบสมัคร และการสัมภาษณ์งาน และที่สำคัญในระยะเฟส 3 นี้ต้องการฝึกฝนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ และสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลภายนอก ฝึกฝนการใช้ชีวิตจริง ๆ เพื่อพัฒนาให้เป็นบุคคลที่สามารถอยู่ได้ในสังคมเหมือนคนทั่วไป และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้ด้วยตัวเอง ไม่พึ่งพายาเสพติด

กิจกรรมในระยะเฟส 3 นี้ ฝึกฝนให้สมาชิกสามารถกำหนดแผนการใช้ชีวิตในแต่ละวันให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้กรอบกิจกรรมที่บ้านพิชิตใจได้กำหนดไว้เป็นแนวทาง

หลัก ๆ แต่สำหรับในรายละเอียด สมาชิกจะต้องวางแผนจัดการเอง ดังนั้นสมาชิกเฟส 3 จะต้องเขียนแผนล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ว่าแต่ละวันในสัปดาห์จะต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง มีเป้าหมายอย่างไร และจะต้องปฏิบัติตนให้ได้ตามแผนที่วางไว้ด้วย

รูปแบบการดำเนินชีวิตในกิจกรรมใหญ่ของสมาชิกระยะเฟส 3 โดยคร่าว ๆ ดังนี้

สมาชิกจะต้องวางแผนให้กับตัวเองตั้งแต่การตื่นนอนตอนเช้า จะต้องตื่นนอนกี่โมงเพื่อจะเดินทางจากบ้านพิชิตใจ ไปศูนย์ฯ ราชดำริ ให้ทันเวลาทำงาน ซึ่งเดิมในระยะเฟส 1 - เฟส 2 เคยตื่นนอนเวลา 6 โมงเช้า แต่เมื่อมาอยู่ในเฟส 3 ต้องตื่นนอนตั้งแต่ ตี 4 - ตี 5 เพื่อทำการกิจในตอนเช้าให้เสร็จ จากนั้นเดินทางขึ้นรถเมล์ไปทำงาน จะเห็นได้ว่าสมาชิกจะต้องเริ่มวางแผนให้กับตัวเองในเรื่องของเวลา ฝึกความรับผิดชอบ และเป็นคนตรงต่อเวลา ไปถึงที่ศูนย์ฯ ราชดำริ เวลาประมาณ 6 โมงเศษเพื่อไปทำความสะอาด ดูแลความเรียบร้อย จากนั้นสมาชิกจะเข้ากลุ่มประชุมเช้า (Morning Meeting) เวลา 8.45 น. เพื่อพูดคุยสนทนากับเพื่อน ๆ สมาชิก เล่าประสบการณ์ ความรู้สึกเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และเมื่อมีปัญหาที่จะต้องขอคำแนะนำจากเพื่อน ๆ และเจ้าหน้าที่ฯ ลักษณะของกิจกรรมจะเหมือนกับ Morning Meeting ในเฟส 1 และ เฟส 2

ต่อมาในช่วงสายถึงเที่ยง สมาชิกจะเริ่มฝึกฝนในเรื่องการทำงานซึ่งจะแบ่งสมาชิกเป็นเฟสเช่นกัน ตั้งแต่เฟส 1 - 3 ฝึกการทำงานในรูปแบบต่าง ๆ การใช้เครื่องใช้สำนักงาน ฝึกงานธุรการ เช่น การรับโทรศัพท์ ส่งแฟกซ์ พิมพ์งาน รวมไปถึงการใช้คอมพิวเตอร์ ฯลฯ และสำหรับเวลาในช่วงบ่าย สมาชิกจะทำงานต่อ และมีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ (AR Group) และการฟื้นฟูสภาพด้วยการฝึกอาชีพ (VR Group) ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มการเรียนการสอนนี้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับในระยะ เฟส 1 และเฟส 2 แต่จะเพิ่มเติมเนื้อหาให้ใช้ได้กับสังคมจริง และฝึกการปรับตัวมากขึ้น เช่น การฝึกฝนเรื่องการสมัครงานให้กับสมาชิก เจ้าหน้าที่ฯ จะแนะแนวให้สมาชิกฝึกการกรอกใบสมัครการทำงานด้วยตัวเอง ฝึกการสัมภาษณ์งาน โดยใช้วิธีการอัดเทปวิดีโอ เหตุการณ์การสัมภาษณ์งานของสมาชิกที่จำลองขึ้น แล้วนำเทปนั้นมาเปิดฉายให้กับสมาชิก และเพื่อน ๆ ได้ดูกัน แล้วช่วยกันพิจารณา วิจารณ์ว่าสิ่งไหนดีแล้ว เหมาะสมแล้ว หรือสิ่งไหนควรปรับปรุง เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ทั้งด้านการแต่งกาย ท่าทาง คำพูด การสื่อสาร การตอบคำถาม การซักถาม และอื่น ๆ ให้เหมาะสม และจะช่วยให้โอกาสการสอบผ่านสัมภาษณ์เป็นไปได้สูงในสถานการณ์จริง

นอกจากนี้ก็จะมีการจัดกลุ่ม Encounter Group เพื่อปรับความเข้าใจกัน หากสมาชิกมีปัญหาเกิดขึ้นระหว่างกัน รวมไปถึงการจัดกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกได้ผ่อนคลาย เช่น ดนตรี ศิลปะ วาดภาพ ระบายสีต่าง ๆ เมื่อเสร็จภารกิจการทำงาน การเรียนการสอน และกิจกรรมในแต่ละวันแล้วก็จะเดินทางกลับบ้านพิชิตใจเวลา 4 โมงเย็น และมาถึงบ้านพิชิตใจประมาณ 6 โมงเย็น หลังจากนั้นสมาชิกจะต้องส่งแผนกิจกรรมประจำวันให้กับเจ้าหน้าที่ Ex-staff พิจารณาและตรวจสอบ รวมทั้งสามารถขอคำปรึกษา คำแนะนำได้หากมีปัญหาก่อขึ้นในแต่ละวันของการไปทำงาน

สมาชิกจะต้องเดินทางไปทำงาน 5 วัน / สัปดาห์ ตั้งแต่วันจันทร์ - วันศุกร์ สำหรับวันเสาร์ - อาทิตย์ จะช่วยงานที่บ้านพิชิตใจ ทำที่มงานต่าง ๆ เข้ากิจกรรมร่วมกับเฟส 1 และ เฟส 2 เพื่อให้คำแนะนำกับรุ่นน้องในฐานที่เป็นรุ่นพี่เฟส 3 และหลังจากนั้นพักผ่อนได้ตามอัธยาศัย

ระยะเฟส 3 ช่วยฝึกฝนสมาชิกได้ดังนี้

- ฝึกการวางแผนตารางกิจกรรมให้กับตัวเอง
- ฝึกความรับผิดชอบต่อเวลา ตรงต่อเวลา
- ฝึกความคิดให้เป็นระบบ
- ฝึกความรับผิดชอบในการทำงาน รับผิดชอบต่อสังคม
- ฝึกการจัดการกับความคิดของตัวเองในระหว่างใช้ชีวิตข้างนอก หากมีความรู้สึกไม่ดีจะต้องอดทน แก้ไขปัญหาในแนวทางที่เจ้าหน้าที่ฯ ได้แนะนำไว้ ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง
- ฝึกความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เพราะการใช้ชีวิตข้างนอกจะต้องพบกับสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ มากมาย เช่น เจอกับเพื่อนเก่าที่ติดยาเสพติดจะชักชวนให้สมาชิกใช้ยาต่อ สมาชิกต้องเข้มแข็ง และปฏิเสธไป
- ฝึกฝนการแต่งกายให้เหมาะสม สะอาด เรียบร้อยเมื่อไปทำงาน หรืออยู่ในสังคม
- ฝึกการจัดสรรเรื่องการเงินให้กับตัวเอง ให้พอดีในแต่ละวัน รู้จักใช้จ่ายให้เหมาะสม เพราะสมาชิกจะได้รับเงินจากบ้านพิชิตใจ จำนวน 40 บาทเท่านั้นในแต่ละวัน สำหรับใช้จ่ายเป็นค่ารถเมล์ และค่าอาหาร
- ฝึกนิสัยเยื่อเพื่อเมือแม่ให้กับสังคม เช่น เมื่อขึ้นรถเมล์จะต้องแสดงน้ำใจต่อเด็ก ผู้หญิง และคนแก่ เสียสละลุกขึ้นให้นั่ง

ฯลฯ

● เป้าหมายของการบังคับฟื้นฟู

เป้าหมายของเฟส 3 เพื่อต้องการให้สมาชิกเข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของเฟส 3 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีดังนี้

1. ฝึกนิสัยการทำงานอย่างจริงจัง
2. ฝึกการใช้ชีวิตกับสังคมภายนอกอย่างถูกต้อง มีระบบแบบแผน
3. มีแนวโน้มว่าจะมีความสุขต่อไปอย่างคนพื้นสภาพจิตใจจริง ๆ

● การประเมินผลสมาชิก

การประเมินผลสมาชิกในเฟส 3 จะประเมินตามวัตถุประสงค์ของเฟส 3 ถ้าหากสมาชิกประพฤติปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามแนวทางในวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ จะได้รับการประเมินผลให้เลื่อนเฟสไปอยู่ในระดับเฟส 4 ต่อไป โดยการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ และนั่นหมายถึงสามารถจบโปรแกรมได้ ซึ่งอยู่ในระหว่างการติดตามผล แต่ถ้าหากว่าประเมินแล้ว สมาชิกคนใดไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ จะต้องระงับการเลื่อนเฟส ให้เรียนรู้ในระยะเฟส 3 ต่อไปจนกว่าจะมีคุณสมบัติดังกล่าว

ระยะเฟส 4 / จบโปรแกรม (ติดตามผล 5 ปี)

● การวางแผน และวิธีการดำเนินการบำบัดฟื้นฟู

ระยะนี้เป็นระยะสุดท้ายของการบำบัดฟื้นฟู สมาชิกที่จบโปรแกรมจะสามารถกลับบ้าน เพื่อไปทำงานไปเรียนต่อ และจัดได้ว่าเป็นระยะที่สมาชิกจะต้องนำเอาจากการฝึกฝนไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเองในสังคมภายนอก อาวุธของสมาชิก คือ การมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่อ่อนแอ ท้อแท้ ลี้หน่วง และหากมีปัญหาเกิดขึ้นจะสามารถแก้ไขไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม ให้สติ มีความรอบคอบ และไม่คิดจะพึ่งพาสภพติดอีกต่อไป เพราะได้รับการฝึกฝนมากแล้วเป็นอย่างดี

ระยะนี้เป็นระยะติดตามผล (Follow up) ใช้ระยะเวลาจนถึง 5 ปี นั้นหมายความว่าถ้าเลิกยาได้นานเท่าไร ก็จะมีโอกาสหายขาดได้มากขึ้นเท่านั้น ในการติดตามผลนั้นทางบ้านหรือจิตใจจะไม่ใช้วิธีติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์ เนื่องจากไม่สะดวกเพราะสมาชิกมีจำนวนมาก และที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ก็เปลี่ยนแปลงไป แต่จะใช้วิธีการติดตามผลโดยการนัดสมาชิกที่จบโปรแกรมไปแล้วเข้าประชุมพูดคุยกัน เดือนละ 1 ครั้ง ที่ศูนย์ราชดำริ โดยมีวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการติดตามผลดังนี้

1. การใช้เวลาร่วมของสมาชิกหลังจากจบโปรแกรม
2. การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนที่กำลังศึกษาอยู่ด้วยกัน
3. การแก้ไขปัญหาเมื่อเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในสถานการณ์เสี่ยง เช่น ถ้าสมาชิกไปทำงานทาสี มีกลิ่นทินเนอร์ ซึ่งจัดว่าเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง สมาชิกจะมีวิธีการจัดการ และแก้ไขกับสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างไร
4. การปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวสมาชิก

ทั้งนี้สมาชิกเฟส 4 จะต้องเขียนใบรายงานผลในประเด็นดังกล่าวลงแบบฟอร์มให้กับทางศูนย์ฯ ราชดำริ เป็นประจำทุกเดือน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของสมาชิกที่จะให้ความร่วมมือกับศูนย์ฯ หรือไม่ อย่างไร เพราะไม่ได้บังคับ แต่เป็นระบบสมัครใจของสมาชิก นับตั้งแต่วันแรกที่เข้าไปแกรมจนกระทั่งจบโปรแกรมออกไป และในขณะเดียวกันถ้าหากสมาชิกคนใดที่จบโปรแกรมออกไปแล้ว เกิดพลาด ไปติดซ้ำ ก็สามารถกลับมาขอคำแนะนำจากบ้านพิชิตใจ และศูนย์ฯ ราชดำริได้ตลอดเวลา ถ้าหากต้องการจะเริ่มต้นใหม่ และให้โอกาสกับตนเอง เพราะไม่มีคำว่าสาย ถ้าสมาชิกล้มแล้วลุกขึ้นมาใหม่ด้วยกำลังใจที่เต็มเหนี่ยวกว่าเดิม พลาดถือเป็นประสบการณ์

● เป้าหมายของการบำบัดฟื้นฟู

เป้าหมายของเฟส 4 เพื่อต้องการให้สมาชิกที่จบโปรแกรมไป เกิดความเข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตาม วัตถุประสงค์ของเฟส 4 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีดังนี้

1. มีความปลอดภัย ไม่ใช้ยาเสพติดซ้ำ
2. ไม่ก่ออาชญากรรม
3. เมื่อจบโปรแกรมไปแล้ว มีชีวิตที่มีประโยชน์ สร้างคุณค่าให้กับตัวเองด้วยการไปทำงานหรือเรียนต่อ

● การประเมินผลสมาชิก

การประเมินผลสมาชิกเมื่อจบโปรแกรมไปแล้ว จะประเมินตามวัตถุประสงค์ของเฟส 4 ถ้าหากสมาชิก ประพฤติ ปฏิบัติตนให้เหมาะสมตามแนวทางในวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อในระยะเวลา 5 ปี จะพิจารณาได้ว่า สมาชิกมีโอกาสหายขาด ไม่กลับไปเสพซ้ำในระดับที่สูง แต่ในขณะเดียวกันสมาชิกเหล่านั้นจะต้องดำรงชีวิตไม่ อยู่ในความประมาทกับยาเสพติด เพราะถ้าหากประมาท หมายถึงพลาด และติดซ้ำแน่นอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย